

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 13: Ekonomika a řízení

Problémy třetího pilíře důchodového zabezpečení v ČR

**Kryštof Weishäupel
Jihomoravský kraj**

Brno 2024/2025

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 13: Ekonomika a řízení

Problémy třetího pilíře důchodového zabezpečení v ČR

Problems of the Third Pillar of the Pension System in the Czech Republic

Autoři: Kryštof Weishäupel

Škola: Gymnázium a ZUŠ Šlapanice, Riegrova 17, 664 51 Šlapanice

Kraj: Jihomoravský kraj

Konzultant: doc. Ing. Robert Jahoda, Ph.D.

Brno 2024/2025

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval/a samostatně a použil/a jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Brně dne 31.1.2025

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu, panu Robertu Jahodovi z Masarykovy univerzity, za cenné rady, konzultace a pomoc při tvorbě této práce.

Anotace

Český důchodový systém se zdá být finančně neudržitelný. Z tohoto důvodu existuje potřeba, aby se lidé byli schopni částečně na stáří zajistit sami. Třetí pilíř penzijního systému, který má tuto potřebu zajistit však není zdaleka dokonalý. Cílem této práce je identifikovat současné chyby v nastavení III. pilíře a následně je analyzovat. První část práce je teoretická a popisná. Studium odborných prací a publicistických článků jsem zjistil, které problémy se ve společnosti nejčastěji diskutují. V druhé části jsem oslovil odborníky na český penzijní systém skrze dotazník, aby se k diskutovaným nedokonalostem vyjádřili. Z jejich odpovědí jsem vyvodil, které problémy považují za zásadní, jaká navrhuje řešení a jakými zeměmi by se Česká republika mohla v případě úprav penzijního systému inspirovat. Pro zvětšení dosahu této práce byla vytvořena webová stránka, která má za hlavní cíl pomoci běžným občanům s výběrem produktu v III. pilíři důchodového zabezpečení.

Klíčová slova

Penzijní připojištění, doplňkové penzijní spoření, důchodové zabezpečení

Annotation

The Czech pension system seems to be financially unsustainable. For this reason, there is a need for people to be able to partially provide for themselves in old age. However, the third pillar of the pension system, which is supposed to ensure this need, is far from perfect. The aim of this work is to identify current errors in the setting III. pillars and then analyze them. The first part of the work is theoretical and descriptive. By studying professional works and journalistic articles, I found out which problems are most often discussed in society. In the second part, I addressed experts on the Czech pension system through a questionnaire to comment on the discussed imperfections. From their answers, I deduced which problems they consider to be fundamental, which solutions they propose, and which countries the Czech Republic could be inspired by in the event of adjustments to the pension system. To increase the reach of this work, a website was created, the main goal of which is to help ordinary citizens with product selection in III. pillars of pension security.

Keywords

Pension insurance, supplementary pension savings, pension security

OBSAH

1	Úvod.....	7
2	Rozdělení důchodového systému ČR	8
2.1	1. pilíř	8
2.2	2. pilíř	8
2.3	3. pilíř	9
2.3.1	PP – Penzijní připojištění (Transformované fondy)	9
2.3.2	DPS – Doplnkové penzijní spoření.....	9
2.3.3	DIP – Dlouhodobý investiční produkt	9
3	Problémy 3. pilíře	11
3.1	Nízká výnosnost a konzervativní chování fondů	11
3.2	Vysoké poplatky.....	13
3.3	Způsob nastavení státní podpory.....	15
3.4	Nastavení podpory zaměstnavatele	15
3.5	Neexistence kvalitního srovnání výkonnosti a nákladů jednotlivých fondů.....	16
3.6	Nízká konkurence mezi penzijními fondy	16
3.7	Nízká poptávka mladších lidí.....	17
3.8	Vysoká účast v transformovaných fondech	17
4	Tvorba dotazníku určeného odborníkům na problematiku této práce	18
5	Vyhodnocení dotazníku a vyvození závěrů	19
5.1	Země s kvalitním důchodovým systémem jako možná inspirace pro ČR	19
5.1.1	Nizozemsko	20
5.1.2	Švédsko	20
5.1.3	Rozdíly s ČR.....	21
5.2	Zásluhovost v penzijním systému a zaměstnavatelské důchody.....	22
5.3	Hodnocení jednotlivých problémů.....	25
5.3.1	Nízké výnosy (konzervativní chování penzijních fondů)	25
5.3.2	Vysoké poplatky penzijních fondů	26
5.3.3	Způsob nastavení státní podpory	27
5.3.4	Výše a podíl příspěvků zaměstnavatele	31
5.3.5	Neexistence kvalitního srovnání výkonnosti a nákladů jednotlivých fondů	32
5.3.6	Nízká konkurence mezi penzijními fondy	32
5.3.7	Nízká poptávka mladších lidí	33

5.3.8	Vysoká účast v transformovaných fondech	34
6	Tvorba webu	35
7	Závěr	38
8	Použitá literatura	39
9	Seznam tabulek, grafů a obrázků	41
10	Příloha 1: Seznam oslovených odborníků	42

1 ÚVOD

Český systém důchodového pojištění se potýká s problémem stárnutí populace. Kvůli tomu je třeba změnit podobu současného systému, jinak se stane neudržitelným. Možností, jak tuto situaci řešit, je mnoho [9]: zvyšování věku odchodu do důchodu, snížení valorizace nebo částečné přesunutí povinnosti, postarat se ve stáří sám o sebe, na občany skrze kapitalizační pilíř důchodového zabezpečení. Tato práce je věnována právě kapitalizačnímu pilíři, který je v ČR někdy nazýván jako třetí pilíř. Aby systém dosáhl co největší efektivity, je třeba odstranit nebo zmírnit co nejvíce negativních faktorů. Stejně jako v ostatních zemích, ani v České republice, není kapitalizační pilíř dokonalý. Proto ostatně vznikla i tato práce, která má za cíl s využitím popisu a analýzy těchto problémů navrhnout vhodné úpravy kapitalizačního pilíře

V první části se stručně věnuji popisu současného penzijního systému, zvláště pak již zmíněnému třetímu pilíři, ve kterém vidím největší zatím nevyužitý potenciál. Tato část práce je teoretická a opírá se o cizí práce, odborné články či články ze zpravodajských médií, i když nepřináší příliš nových poznatků, je důležitá jako základ pro druhou (praktickou) část této práce. Během zjišťování souvislostí penzijního systému jsem identifikoval řadu problémů systému, které by bylo vhodné odstranit. Uvedené problémy jsou dále diskutovány, ale často chybí řešení, které by dokázalo tak robustní systém v praxi změnit.

Druhá část práce má ryze praktický charakter. Díky poznatkům z první části jsem vytvořil dotazník pro odborníky, kteří se v českém penzijním systému dobře orientují. Jejich znalosti mi pomohou lépe pochopit vzájemné souvislosti, jež jsou běžné veřejnosti často nejasné nebo skryté. Odborníkům jsem se dotazoval na jejich pohled na současný penzijní systém, jaké největší problémy ve 3. pilíři penzijního systému vidí a jaké země by mohla Česká republika považovat za vzor v případě reformy důchodového zabezpečení. Odborníci mi tak poskytli náměty na možná řešení, která by mohla vést k mitigaci jednotlivých problémů.

Práce má též za cíl nabídnout kvalitní srovnání penzijních produktů a pomoci s výběrem běžnému občanu, tak aby se na důchod zajistil co možná nejefektivněji. Pro tyto účely jsem vytvořil webovou stránku, která poskytuje přehledné srovnání vybraných penzijních produktů. Akademická literatura naznačuje, že běžný občan je tvor konzervativní a je pro něj obtížné převést své staré penzijní připojištění na nové doplňkové penzijní spoření. Z tohoto důvodu na webové stránce uvádím návod jak na to. Čtenář zde najde i různé kalkulačky, které usnadní jeho přípravu na penzi.

2 ROZDĚLENÍ DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU ČR

Český systém důchodového zabezpečení stojí na dvou pilířích. Základem je státem poskytované důchodové pojištění (1. pilíř), které funguje jako průběžný systém, tedy formou PAYG (pay-as-you-go). Do něj občané povinně odvádějí část svých výdělků, které jsou rozdělovány současným penzistům. Takto si pojištění občané sami „předplácí“ svůj důchod, který jim zafinancují další generace. Druhou částí je tzv. kapitalizační pilíř (3. pilíř), který je čistě dobrovolný a občané si skrze něj mohou odkládat své úspory do penzijních fondů a kromě samotného zhodnocení obdrží účastníci i státní příspěvek. Dříve existoval i druhý pilíř, který byl však z důvodu nízkého zájmu ukončen.

2.1 1. pilíř

Stát skrze první pilíř zajišťuje, aby lidé v již neproduktivním věku nemuseli žít v chudobě. Jak již bylo řečeno, tento pilíř spoléhá na současnou pracující populaci, jež má financovat nynější penzisty. Průběžný penzijní systém je povinný a každý zaměstnanec a OSVČ do něj musí pravidelně odvádět část svých příjmů. Pro získání státního důchodu je nutné splnit několik podmínek. Člověk musí platit nejméně 35 let sociální pojištění [11] a věk odchodu do důchodu se nyní, dle roku narození, pohybuje mezi 61 – 67 lety [13]. I zde však existují výjimky. Penzista může například využít předdůchodu a prodloužit si tak svůj důchod až o 3 roky [12], či v rámci náročných profesí (např. hornictví) až o 7 let [16].

Výpočet starobního důchodu se skládá ze solidární [14] a zásluhové [15] části. Jeho výše se počítá z průměrné reálné mzdy, kterou člověk v průběhu života pobíral a z počtu let, ve kterých platil sociální pojištění. Jelikož je český penzijní systém do velké míry solidární [29], je průměrná mzda použitá k výpočtu důchodu procentně snižována dle její výše. Tímto jsou zvýhodňováni hlavně občané pobírající nižší mzdy a naopak znevýhodněni ti s výdělky nadprůměrnými.

2.2 2. pilíř

V roce 2013, spolu s reformou třetího pilíře, vznikl pilíř druhý, který umožňoval snížit své odvody na sociálním pojištění z 28 % na 25 % a v rámci důchodového spoření spořit 5 % své hrubé mzdy do vybraných fondů. Vyznačoval se tím, že prostředky do něj vložené nebylo možné předčasně vybrat a ani ukončení spoření skrz něj nebylo možné. Pilíř byl o tři roky později zrušen kvůli nízkému zájmu. [17]

2.3 3. pilíř

Třetí pilíř je čistě dobrovolným doplňkem státního pilíře. Skrze penzijní fondy poskytované soukromými společnostmi se mohou lidé zajistit na stáří, alespoň částečně, sami. V současnosti se v ČR nachází 9 penzijních společností [27]. Stát se snaží motivovat ke spoření např. státními příspěvky, daňovými úlevami či možností příspěvků zaměstnavatele, které jsou do určité částky osvobozeny od zdravotního a sociálního pojištění. Penzijní fondy se dělí podle typu smlouvy na penzijní připojištění (PP) a doplňkové penzijní spoření (DPS).

2.3.1 PP – Penzijní připojištění (Transformované fondy)

Penzijní připojištění je stále fungující produkt, avšak od roku 2013 již nelze zakládat nové smlouvy. Tyto fondy ze zákona nemohou dosahovat záporných zisků, což se výrazně projevuje na alokaci aktiv v nich obsažených. Kvůli této podmínce jsou manažery vybírány vysoce konzervativní produkty, které však poskytují velmi nízký výnos (většinou okolo 1 % ročně). Pro účastníka může být investice do fondu výhodná v případě, že dostává příspěvky od zaměstnavatele a také od státu. Kvůli konzervativnímu přístupu se tak transformované fondy stávají značně neefektivními a hlavní část výnosu tak tvoří příspěvky. Dále jsou i u tohoto produktu poměrně vysoké roční poplatky a to až do výše 0,8 % z obhospodařované částky a až 10 % ze zisku [23]. I přes špatné výsledky si většina občanů, kteří si spoří na stáří skrze třetí pilíř, stále ponechává své úspory v transformovaných fondech. Ve třetím čtvrtletí roku 2024 měl tento produkt cca 2,1 milionu účastníků [28].

2.3.2 DPS – Doplňkové penzijní spoření

Novějším a stále plně funkčním produktem je doplňkové penzijní spoření. Na rozdíl od transformovaných fondů neexistuje podmínka, která by zakazovala dosáhnout záporného zhodnocení. Díky tomu jsou fondy více agresivní a dosahují mnohonásobně vyšších výnosů než staré penzijní připojištění. Výnosy jsou velmi závislé na vybrané strategii. Většina poskytovatelů nabízí na výběr konzervativní (obsahuje velmi bezpečná a stabilní aktiva, jako hotovost, dluhopisy a pokladniční poukázky), dynamický (vysoký podíl akcií) a vyvážený (kombinace dvou předešlých možností). Výše poplatků je různá dle alokace aktiv. Konzervativní fondy mohou dosahovat ročně poplatku maximálně 0,4 % z obhospodařované částky a 10 % ze zisku (což je mnohem méně než u transformovaných fondů) a dynamický a vyvážený fond mohou mít poplatky až do výše 1 % z obhospodařované částky a až 15 % ze zisku [23]. Výnosnost závisí na alokaci aktiv a velmi se liší mezi jednotlivými penzijními společnostmi. Ve třetím čtvrtletí roku 2024 měl tento produkt cca 1,9 milionu účastníků [28].

2.3.3 DIP – Dlouhodobý investiční produkt

Naprosto novým produktem, který vznikl až k 1. 1. 2024, je dlouhodobý investiční produkt. Na rozdíl od penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření není nabízen penzijními společnostmi, ale mohou jej nabízet např. i banky, investiční společnosti či samosprávné investiční fondy. Dále na něj není poskytován příspěvek od státu, ale pouze

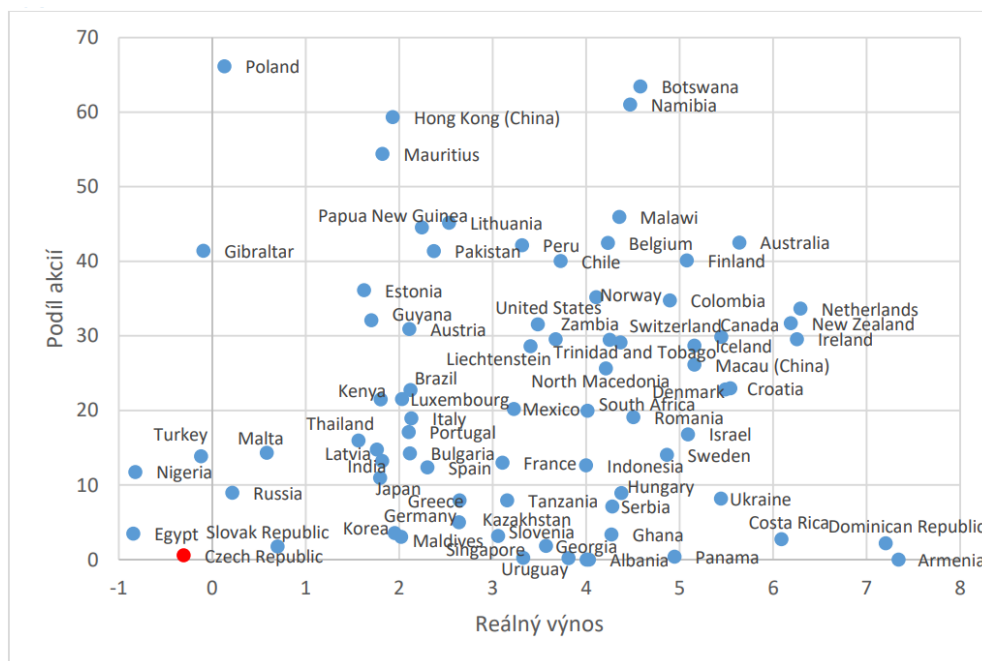
daňové zvýhodnění ve stejné výši, v jaké je poskytováno u prvních dvou produktů. Zaměstnavatel může přispívat i k tomuto produktu. Podmínkou pro výběr je dosažení věku 60 let a 10 let od začátku spoření.[18]

3 PROBLÉMY 3. PILÍŘE

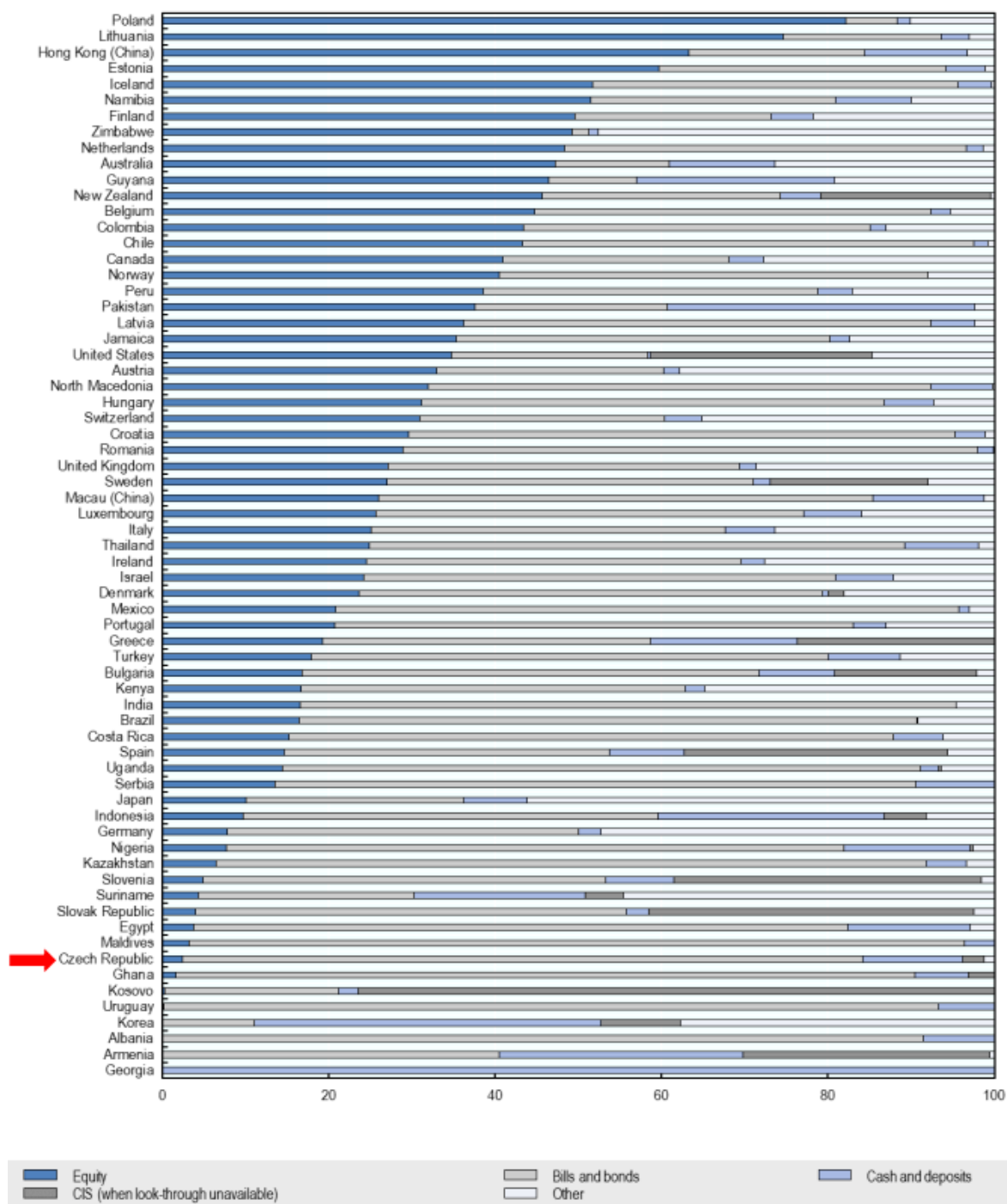
V odborných pracích, doporučeních vládní orgánů, ale i v médiích se často zmiňují mnohé nedostatky tohoto pilíře. Nejčastěji bývají kritizovány vysoké poplatky, nízké výnosy či vysoké počty občanů, kteří stále spoří skrze transformované fondy. Jednotlivé problémy se zde proto pokusím analyzovat a zevrubně popsat. [23][29][30]

3.1 Nízká výnosnost a konzervativní chování fondů

V rámci studie OECD z roku 2021 patří české penzijní fondy mezi nejkonzervativnější ze všech. Podíl akcií silně zaostává za všemi vyspělými zeměmi a složení se spíše podobá státům nerozvinutým, např. Ghaně či Egyptu. Hlavní částí portfolia jsou státní dluhopisy a hotovost (viz graf 2). Akciová složka dosahuje cca 5 %, přičemž ve většině západních rozvinutých zemí se jejich podíl pohybuje mezi 20–50 %. To má velký vliv i na výnosnost penzijních fondů, ve které ty české opět patří mezi nejslabší a jen pár zemí dosáhlo v letech 2010–2020 ještě nižšího zhodnocení. V grafu (viz graf 1) můžete vidět, že reálné zhodnocení bylo v záporných číslech, z čehož vyplývá, že tyto produkty by nebyly schopny zajistit svoji funkci bez podpory státu.[23]

Graf 1: Vztah výnosu a struktury portfolia penzijních fondů
Zdroj: OECD (2021) [23]

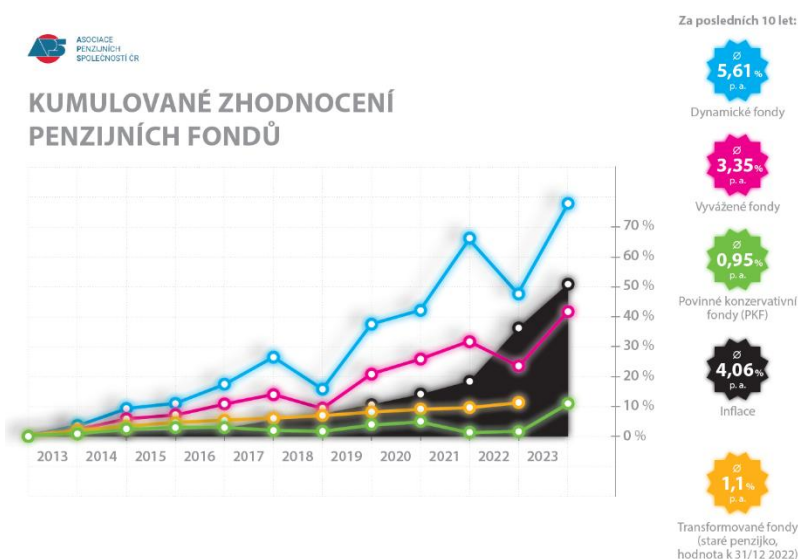

Graf 2: Struktura portfolií penzijních fondů
Zdroj: OECD (2021) [23]

Nutno podotknout, že se tento stav začíná měnit, jak postupně ubývá účastníků ve velmi konzervativních transformovaných fondech a naopak přibývá účastníků DPS a to i v agresivnějších dynamických fondech. Díky tomuto efektu se změnilo složení aktiv a zatímco akcie v roce 2021 tvořily cca 5 % z celého objemu aktiv ve 3. pilíři [23], tak ve třetím kvartálu roku 2024 se jejich podíl v portfoliích zvýšil na asi 15 %. V DPS tvoří akcie průměrně 40 % a v některých dynamických fondech DPS dokonce přes 95 %. [6] Takovéto složení portfolia je výborné jako dlouhodobá investice, kde i přes krátkodobou volatilitu je

vysoce pravděpodobné, že fond dosáhne lepších výsledků, než by dosáhl v původním konzervativním složení. Akcie historicky patří k nejvýnosnějším aktivům a i když krátkodobě též vykazují vysokou míru rizika, pro dlouhodobé produkty, jako je DPS, jsou ideální, zvláště pak pro mladší účastníky s dlouhým investičním horizontem.

Bohužel i přes lepší výsledky posledních let by výnosy všech aktiv ve třetím pilíři nedokázaly porazit inflaci, která v posledních letech výrazně narostla a tudíž by reálný zisk byl opět záporný. Jediný typ fondu, který zvládl své prostředky uchránit před zvyšující se cenovou hladinou, byly zmíněné agresivní dynamické fondy, i když nutno poznamenat, že výnos v letech 2013–2023 inflaci překonával jen asi o 1,5 % p.a.[1]

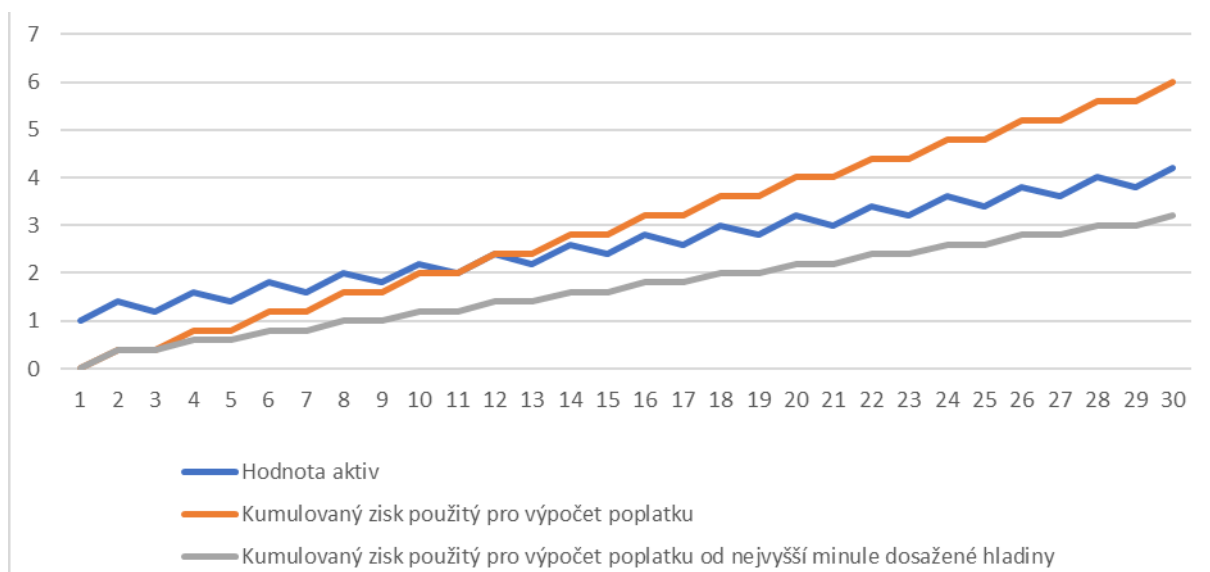

Graf 3: Kumulované zhodnocení penzijních fondů
Zdroj: Asociace penzijních pojišťoven ČR [1]

3.2 Vysoké poplatky

V České republice existují limity pro maximální povolenou výši poplatků u penzijních fondů. Pro transformované fondy je to 0,8 % z objemu a 10 % ze zisku, pro povinné konzervativní fondy 0,4 % z objemu a 10 % ze zisku a u ostatních fondů DPS pak 1 % z objemu a 15 % ze zisku. Tyto poplatky jsou dle Úřadu Národní rozpočtové rady mnohem vyšší, než se běžně uvádí jako dobré. Ty by měly být pro vyvážené a dynamické fondy asi 0,5 % – 0,75 % z objemu a pro konzervativní a transformované fondy pak okolo 0,2 % z celkového objemu aktiv. V jiných zemích dle OECD mají maximálně povolené poplatky téměř všude nižší, snad s výjimkou Španělska. Avšak ve většině těchto zemí nebývá tento poplatek využíván a fondy běžně účtují poplatky nižší. V České republice ovšem poplatky většinou dosahují maximální státem povolené úrovně. Vyšší poplatky, než zmíněné „dobré“, pak přinášejí dodatečný zisk penzijním společnostem, avšak na úkor účastníků, což vede k poklesu výnosnosti a tím pádem i efektivity celého produktu[23].

Poplatky svým neefektivním nastavením vedou k poklesu návratnosti investic. Kromě toho, že jsou v ČR neúměrně vysoké a bylo by žádoucí je snížit, by i jejich rozložení a typ mohly vést k lepším výsledkům. V případě poplatku z objemu investice není přílišná motivace pro penzijní fondy dosahovat vysokých výnosů, jelikož je poplatek placen z objemu a tím pádem nezáleží na výnosnosti držných aktiv, ale pouze na jejich objemu. Naopak typ poplatku, který by měl být státem preferován, je poplatek ze zisku. Ten, má již motivační funkci a fondy tak mají tendenci dosahovat vyšších výnosů, aby z nich obdržely větší provizi. Problémem u tohoto typu poplatku může být umělé zvyšování zisků v období, za které je poplatek počítán – tedy úmyslné zvyšování volatility portfolia. Poplatek se platí vždy pouze při dosažení zisku, ale pro společnost nemá žádný negativní vliv ztráta. Pokud by fondy dosáhly vysokého kolísání hodnoty aktiv, mohl by se poplatek strhnout ve chvílích, kdy je zisk výrazně vysoký oproti minulému období a v následujícím období by mohla hodnota aktiv znovu poklesnout. V dlouhodobém výhledu by pak tyto fondy nemusely dosahovat dobrých výnosů, avšak poplatky za ně by byly horentní. Řešením by mohla být změna výpočtu poplatku ze zisku. Poplatek by se mohl počítat vždy pouze jako zisk od nejvyšší dosažené úrovně za minulá období. Tím by se penzijní společnosti motivovaly k dosažení vyšších výnosů v dlouhodobém horizontu.

Graf 4: Rozdíl ve výši zaplacených poplatků ze zisku v čase dle jejich nastavení
Zdroj: Vlastní tvorba

Níže je uvedena tabulka TER pro průměrné penzijní fondy dle jejich typů. Pro srovnání je důležité zdůraznit, jaké poplatky byly doporučeny Úřadem Národní rozpočtové rady. Zajímavé je také srovnání s TER pasivních ETF, které dosahují cca 0,2 % nebo i méně. Kromě toho nabízejí mnohem lepší zhodnocení než dynamické penzijní fondy.

	DPS - dynamický	DPS - vyvážený	DPS - konzervativní	Transformované
Hrubý výnos	7,67%	4,98%	1,46%	2,03%
Čistý výnos	5,61%	3,35%	0,95%	1,10%
Poplatek z objemu	1,00%	1,00%	0,40%	0,80%
Poplatek ze zisku	15,00%	15,00%	10,00%	10,00%
TER	2,06%	1,63%	0,51%	0,93%
Ztráta z výnosu v %	26,82%	32,74%	34,92%	45,87%

Tab. 1: Tabulka 1: Srovnání TER u penzijních fondů
Zdroj: Vlastní tvorba, data Asociace penzijních společností ČR [1]

3.3 Způsob nastavení státní podpory

S novou reformou, která vešla v platnost v polovině roku 2024, se zvyšují absolutní příspěvky státu k úložce, avšak procentní podíl poklesl. Zatímco před touto reformou začínal příspěvek na 90 Kč při úložce 300 Kč a poté s každou stokorunou rostl o 20 Kč až do výše 230 Kč při úložce 1000 Kč, výše příspěvku se tedy pohybovala od 23 % do 30 % dle výše úložky. Nyní stát začíná přispívat od úložky 500 Kč ve výši 100 Kč. Příspěvek roste stejným způsobem jako dříve, avšak až do výše 340 Kč při úložce 1700 Kč. Příspěvek nyní činí vždy 20 % z celkové úložky. [19] Stát tímto způsobem zvýhodňuje občany, kteří spoří vyšší částky, což je žádoucí, jelikož statistiky ukazují, že úložky účastníků jsou často nízké a tudíž i výsledná naspořená částka není schopna výrazně zlepšit jejich životní úroveň ve stáří.

Dalším problémem v nastavení státní podpory může být její zacílení. Dle některých zdrojů by měla být podpora cílená pouze na určité produkty a specifické skupiny obyvatelstva[23][30]. Často vznikají diskuze o podpoře starých transformovaných fondů. Ty už nejsou státem preferovaným produktem, ale stále v nich většina účastníků setrvává. Stát by mohl podpořit přechod z transformovaných fondů do modernějších produktů DPS právě skrze státní podporu, kterou by například vyplácel pouze účastníkům DPS. To by jistě podpořilo odliv ze starých transformovaných fondů. Dále v roce 2024 prošel zákon [18], který zamezil dalšímu vyplácení státní podpory účastníkům, kteří již dosáhli důchodového věku, ale stále vkládají své prostředky do penzijních fondů. Dle Úřadu Národní rozpočtové rady k těmto účastníkům dříve směřovala asi čtvrtina veškerých státních příspěvků. [23] Tito lidé by měli své prostředky v penzi postupně vybírat, aby zlepšili svou životní úroveň. Avšak pokud stále mohou získat státní podporu a peníze nutně nepotřebují, spoří si dál, někdy až do své smrti, po níž jsou prostředky vyplaceny v rámci dědictví i se státními příspěvky, které ovšem byly určeny k jiným účelům.

3.4 Nastavení podpory zaměstnavatele

Zaměstnavatelé mohou svým zaměstnancům přispívat na produkty třetího pilíře. Mohou přispívat do všech nabízených produktů, včetně DIPu a to až do výše 50 000 Kč ročně, aniž by z této částky museli platit zdravotní či sociální pojištění. To vede k úspoře na straně zaměstnavatele, přičemž zaměstnanec obdrží vyšší částku než při běžném navýšení mzdy. Tuto formu benefitu nabízí mnoho větších i menších zaměstnavatelů a jejich počet stále roste.

Príspevek ke svým úlozkám dostává přibližně 40 % účastníků. Průměrná výše příspěvku činí něco přes 1 100 Kč měsíčně[28] [24].

Otázkou zůstává, jakou roli by měli zaměstnavatelé mít při spoření ve třetím pilíři a do jaké výše by měli být osvobozeni od sociálního a zdravotního pojištění. V roce 2024 dostávalo příspěvek přes 1,6 milionu účastníků, což při průměrné výši příspěvku 1 100 Kč měsíčně znamená celkový objem asi 23 miliard Kč ročně. Stát tak na nezaplacených odvodech přišel o téměř 14 miliard korun jen za rok 2024[28]. Nutno je též poznamenat, že i přes tyto příspěvky zaměstnavatelů tvoří soukromé úspory asi jen 4 % z příjmů důchodců. Tento údaj je pro pochopení problému klíčový, jelikož i přes tyto příspěvky zaměstnavatele, které stojí státní pokladnu 14 miliard korun, státní příspěvky k úložce dále pak samotné úložky účastníků a ještě výnosy fondů jsou tyto 4 % opravdu nízkým číslem. Otázkou pak stále zůstává, kolik z této částky je opravdu tvořeno produkty třetího pilíře. [30]

Diskutováno je také to, zda by při předčasném ukončení smlouvy mělo být umožněno vyplacení těchto příspěvků, jelikož byly osvobozeny od sociálního a zdravotního pojištění. V současnosti jsou příspěvky v případě předčasného či jednorázového výběru zdaněny ve výši 15 %, což znamená, že účastník a zaměstnavatel stále uspořili na neplacení sociálního a zdravotního pojištění.

3.5 Neexistence kvalitního srovnání výkonnosti a nákladů jednotlivých fondů

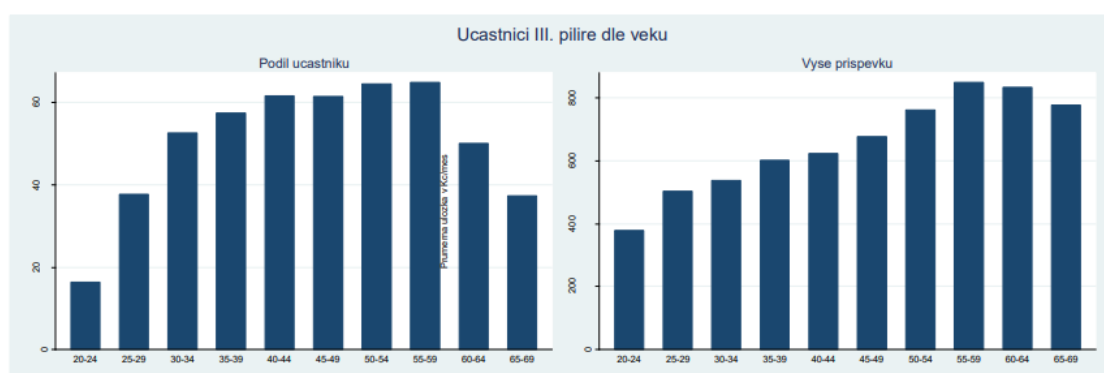
V České republice existuje devět penzijních společností, které nabízejí celkem 44 různých fondů. Toto číslo není ve světovém měřítku nijak vysoké, avšak pro běžného účastníka je výběr nejvhodnějšího fondu poměrně složitý. Asociace penzijních společností sice vydává srovnání některých podstatných údajů, avšak i přesto je pro potenciálního účastníka obtížné se správně rozhodnout. Poplatky, až na několik výjimek, mají fondy nastaveny na nejvyšší státem povolené úrovni a minulé výnosy nejsou zárukou výnosů budoucích. Hlavním problémem je absence jednoho jasného parametru, podle kterého by účastník mohl snadno posoudit vhodnost fondu. Tato komplexnost a nedostatek transparentnosti činí výběr optimálního produktu obtížným, zejména pro méně zkušené investory.

3.6 Nízká konkurence mezi penzijními fondy

Problémem který může způsobovat nižší výnosnost fondu a zároveň napomáhá udržovat vysoké poplatky je nízká konkurence mezi penzijními společnostmi. Těch v současné době najdeme v ČR pouze 9. [27] Ve srovnání s běžnými podílovými fondy, ETF a jinými investičními produkty je to zanedbatelné číslo. Tento problém je do určité míry řešen nově zavedeným DIP. Ten, jak již dříve bylo zmíněno, mohou poskytovat i jiné než penzijní společnosti. Avšak i když je problém takto částečně mitigován, není vyřešen plně, jelikož DIP je odlišným produktem od DPS a nevztahují se na něj např. příspěvky k úložce od státu. Proto u DPS najdeme negativní rysy spojené s oligopoly.

3.7 Nízká poptávka mladších lidí

Významným parametrem, který zásadně ovlivňuje výslednou naspořenou částku, je doba spoření. Díky efektu složeného úročení je časový horizont klíčovým faktorem, který poskytuje mladším účastníkům výraznou výhodu, neboť mají před sebou delší období pro zhodnocování investovaných prostředků v penzijních fondech. Ze statistik však vyplývá, že účast na 3. pilíři je právě mezi mladými lidmi nejnižší a stejně tak i výše jejich měsíčních úložek je na nejnižší úrovni. Z grafu (viz Graf 5) je patrné, že více než polovina občanů ve věku 20–30 let nemá žádný z produktů 3. pilíře. Navíc, jak již bylo zmíněno, výše úložek mladších účastníků značně zaostává. Zatímco účastníci ve věku kolem 60 let spoří na svou penzi průměrně přes 800 Kč měsíčně, účastníci ve věku kolem 20 let spoří méně než polovinu této částky. Pokud bychom tyto údaje převedli do grafu znázorňujícího průměrnou měsíční úložku dle věkových kategorií, zjistili bychom, že mladí lidé ve věku 20–24 let spoří na svou penzi přibližně osmkrát méně než lidé ve věku 55–59 let. Tento rozdíl je do jisté míry pochopitelný a to vzhledem k blížícímu se důchodovému věku starších účastníků a také kvůli příjmovým rozdílům mezi jednotlivými věkovými skupinami. Pro zvýšení efektivity systému 3. pilíře by proto bylo žádoucí, aby stát více motivoval právě mladší občany k aktivní účasti a pravidelnému spoření v těchto produktech.[30]

Graf 5: Účastníci 3. pilíře dle věku
Zdroj: MPSV [30]

3.8 Vysoká účast v transformovaných fondech

Jak již bylo zmíněno v dřívější kapitole, většina smluv podepsaných před rokem 2013 stále nebyla převedena na DPS. Toto výrazně ovlivňuje výkonnost celého III. pilíře. Ze statistik vyplývá, že transformované fondy výrazně zaostávají za všemi typy DPS a samozřejmě nezvládají překonat inflaci. Tento problém je způsoben velmi konzervativní investiční strategií, neboť transformované fondy nesmí dosahovat záporného zhodnocení. Dalším důvodem jejich nízké výkonnosti jsou vysoké poplatky z obhospodařované částky, které jsou až dvakrát vyšší než limit pro konzervativní strategie u DPS. Z těchto důvodů je vysoce nežádoucí, aby účastníci, zejména ti mladší, nadále setrvali v transformovaných fondech. Přechod do modernějších a výnosnějších produktů DPS by mohl výrazně zvýšit efektivitu jejich spoření na penzi.[23][30]

4 TVORBA DOTAZNÍKU URČENÉHO ODBORNÍKŮM NA PROBLEMATIKU TÉTO PRÁCE

Na základě textů, které jsou volně dostupné, ať už v rámci publikací, odborných prací či publicistických článků v médiích, jsem sestavil dotazník, který byl následně na přelomu let 2023/2024 rozeslán odborníkům na tuto problematiku. Touto cestou bylo osloveno 52 odborníků, mezi nimiž byli jak akademici, tak členové NERVu, Poslanecké sněmovny, Senátu či manažeři finančních institucí (viz Příloha 1).

Otázky byly rozděleny do dvou částí dle svého charakteru. První část dotazníku byla zaměřena na celkové vnímání penzijního systému. Otázky se věnovaly jak ČR, tak i zemím, ze kterých by se mohla brát inspiraci pro případnou důchodovou reformu. Další otázky směřovaly na zásluhovost, spravedlnost či udržitelnost.

Druhá část se věnovala čistě III. pilíři důchodového zabezpečení. Otázky se zaměřovaly hlavně na nejzávažnější problémy tohoto pilíře. Mezi možné problémy byly zařazeny např. vysoké poplatky, nízké výnosy, nastavení státní podpory a daňových úlev, nízká konkurence, transparentnost fondů či nízká účast mladých občanů a též vysoká účast ve starých transformovaných fondech. Dále pak obsahovala otázky týkající se role státu v tomto pilíři.

Dotazník obsahoval jak otevřené otázky, tak volbu z více možností a též výběr pomocí škály. Otevřené otázky byly použity na zjištění doporučení a poznatků odborníků či poznámky. Škála pak byla použita na zhodnocení závažnosti jednotlivých, v práci výše zmíněných, problémů.

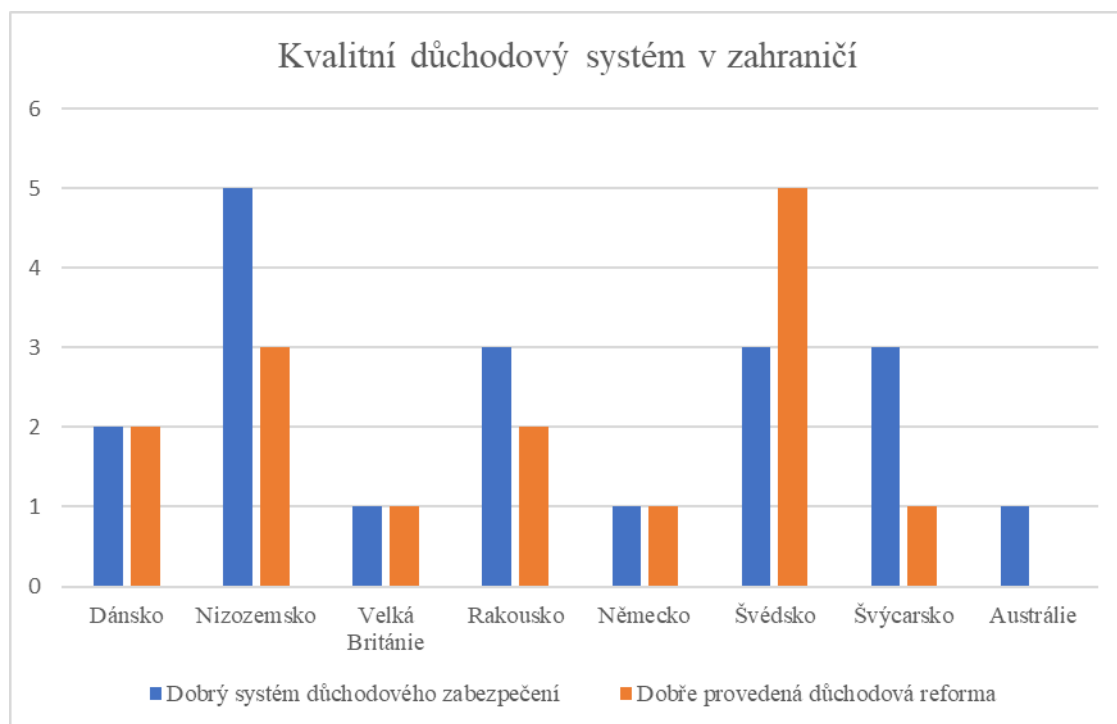
5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU A VYVOZENÍ ZÁVĚRŮ

Na dotazník odpovědělo 8 odborníků na tuto problematiku. Odpovědí bylo relativně málo nejspíše z několika důvodů. Hlavním pravděpodobně bude vytíženost těchto oslovených odborníků a dále pak i potíže s doručením dotazníku. Z jednotlivých odpovědí byly vyvozeny některé závěry a též vzaty v úvahu jejich poznámky, názory a doporučení k systému penzijního zabezpečení. V grafu níže jsou znázorněny odpovědi na některé otázky, z nichž lze vyvozovat některé závěry.

5.1 Země s kvalitním důchodovým systémem jako možná inspirace pro ČR

Otázka první: Uved'te prosím až tři země, které mají podle Vás dobře nastavený systém důchodového zabezpečení.

Otázka druhá: Uved'te prosím až tři země, které podle Vás provedly dobře reformu důchodového zabezpečení a kterými by se mohla ČR inspirovat.

Graf 6: Výsledky dotazníku na otázky týkající se zahraničních penzijních systémů
Zdroj: Vlastní dotazník

Jak z odpovědí vyplývá, nejlepší důchodový systém najdeme v Nizozemí, což odpovídá výsledkům průzkumu od společnosti MERCER, který zahrnuje 43 zemí z celého světa. Nizozemí v něm získalo 1. místo [26] a dle oslovených odborníků oprávněně. Další vysoce zmiňovanou zemí bylo Švédsko, které v 90. letech prodělalo významnou reformu penzijního systému a nyní patří mezi země s velmi dobrým hodnocením. Stále však, dle společnosti MERCER, zaostává za všemi severskými státy, i když za některými jen mírně. Vysokého

hodnocení dosáhlo též Dánsko, které je dle MERCERu na vrcholu žebříčku. Pro odborníky je však stejně tak zajímavé Švýcarsko, ale i Rakousko, které dle MERCERu nedosahuje příliš vysokého skóre. Z odpovědí na první dvě otázky dotazníku tedy vyplývá, že český penzijní systém by mohl hledat inspiraci hlavně v zemích západní a severní Evropy. Níže je stručný přehled dvou suverénně nejčastěji zmiňovaných systémů.[26]

5.1.1 Nizozemsko

Nizozemský penzijní systém stojí na třech pilířích. První pilíř je státem vyplácený důchod, označovaný jako AOW. Patří mezi klasické průběžné systémy pay-as-you-go (PAYG) a je dávkově definovaný (DB). Nárok na něj mají všichni občané i cizinci, kteří pracují v Nizozemí. Za každý odpracovaný rok jsou připočteny 2 % z celkového AOW. Výše AOW je odvozena z minimální mzdy. Pro penzisty, kteří žijí osamotě, bude AOW činit maximálně 70 % minimální mzdy. Pro důchodce žijící v páru pak 50 % pro každého. Pokud jsou oba partneři v důchodu, obdrží dohromady maximálně 100 % minimální mzdy. Věk odchodu do důchodu je aktuálně 67 let a postupně je v plánu jej zvedat.[7]

Druhý pilíř tvoří zaměstnanecké důchody, což jsou prostředky investované do fondů. Účast v něm může být povinná pro některé sektory. Hlavními čtyřmi poskytovateli jsou buď vybraná odvětví, velcí zaměstnavatelé, skupiny podnikatelů stejné profese a pojišťovny. V současné době vyplácí první a druhý pilíř v průměru stejné výše důchodu, avšak druhý pilíř je na rozdíl od prvního vážen dle mzdy a tudíž se podíl mezi účastníky výrazně liší. Příjmy v důchodu z druhého pilíře pobírá okolo 80 % penzistů. Motivací pro spoření v druhém pilíři jsou daňové úlevy.[7]

Třetí pilíř je fondový a je státem podporován formou daňových úlev. Na rozdíl od druhého je plně dobrovolný. Fondy investují mnohem agresivněji (viz Graf 1 a Graf 2) a dosahují tak vyšších výnosů. Též poplatky fondů jsou zde nižší a pohybují se kolem 0,6 % z obhospodařované částky.[32]

5.1.2 Švédsko

Švédský penzijní systém si prošel v 90. letech a na počátku tohoto století velkými změnami. Současný systém funguje od roku 2003 a tato reforma je často vnímána jako jedna z nejlepších penzijních reforem v historii. Na penze se odvádí 18,5 % z hrubé mzdy, z čehož 16 % putuje do dávkově definovaného (NDC) průběžného systému PAYG a 2,5 % pak do fondového dávkově definovaného systému (FDC). Jelikož je systém dávkově definovaný, hledí se při vyplácení penzí na výši příspěvků během života. Každý účastník má svůj "účet", na který se celý život ukládají jeho odvody do systému, přičemž jsou zohledňovány různé faktory, jako je inflace či růst mezd. V rámci FDC spoří účastníci do některého ze stovek penzijních fondů, které jsou ve Švédsku k dispozici. Jeden fond je předvybrán a účastníci spoří do něj, dokud neprovedou sami výběr jiného fondu. Většina účastníků však výběr fondu ponechává na státu a dále své úspory na stáří neřeší. Existuje též možnost dobrovolně spořit skrze investiční penzijní fondy s daňovými úlevami. Věk odchodu do důchodu není pevně

stanoven, ale nejdříve je tak možné učinit v 62 letech. Standardní věk odchodu do důchodu je 65 let, což je stále pozůstatek systému starého.[31][31][35][36]

Pro nízkopříjmové, či nepracující jedince zde existuje systém, který není závislý na předchozích příjmech a odvodech do systému, ale na délce trvalého pobytu ve Švédsku. Tato garantovaná penze je vyplácena v maximální výši v případě, že penzista žil ve Švédsku 40 let a pro získání nároku je potřeba dosáhnout věku 65 let. Společně s dávkami na bydlení pro důchodce by měl tento příjem převyšovat životní minimum. Pokud účastník pobírá i klasický důchod, může výše této garantované penze klesat a od určité výše důchodu nárok na ni zcela zaniká. Na velikost a nárok na tento garantovaný důchod má též vliv, zda daný penzista žije v domácnosti sám, nebo má domácnost více členů.[35]

5.1.3 Rozdíly s ČR

V ČR v současné době máme pouze první a třetí pilíř. Druhý pilíř byl zrušen v roce 2016 z důvodu nízkého zájmu veřejnosti. Hlavním rozdílem oproti druhým pilířům v Nizozemsku a Švédsku je, že byl v ČR dobrovolný. Ve výše zmíněných zemích je povinný pro všechny nebo alespoň pro některé profesní skupiny. Druhý pilíř výrazně pomáhá stabilizaci systému vůči demografickým změnám, kterým vyspělé země čelí. V těchto zemích tedy první pilíř hraje mnohem menší roli než v České republice. Plní spíše roli solidární, zatímco zásluhová část je více kompenzována prostřednictvím druhého pilíře.

Velké rozdíly nalezneme i mezi penzijními fondy v ČR a v zahraničí. Výrazným rozdílem je počet penzijních fondů, které jsou na výběr. Zatímco v ČR máme 44 penzijních fondů, v Nizozemí jich existuje asi 160 [21] a ve Švédsku dokonce 425 [33]. Také poplatky spojené s těmito fondy jsou nesrovnatelné. Například ve Švédsku měl předvybraný fond poplatek pouze 0,17 % a průměrný fond, který si účastníci aktivně vybrali, měl poplatek 0,77 %.[37] To je však stále mnohem méně než poplatky u našich fondů. Lépe je na tom i Nizozemsko, kde se poplatky pohybují kolem 0,6 % ročně.

Věk odchodu do důchodu je v Nizozemí o pár let posunutý a ve Švédsku srovnatelný. Zajímavé však je, že solidární část důchodu je v těchto zemích vnímána spíše jako životní minimum. Z toho důvodu je zohledněno, zda penzista žije sám, nebo jeho domácnost má více členů. Tento aspekt v českém systému zcela chybí.

5.2 Zásluhovitost v penzijním systému a zaměstnavatelské důchody

Další otázky v dotazníku se zaměřovaly na možnosti pojetí redistribuce a zásluhovitosti v systému. Dále se dotazovaly na možnost nahrazení zásluhové části důchodu kapitalizačním pilířem a na možnost znovu zavést druhý pilíř.

Otázka první: Jaký je Váš názor na příjmovou redistribuci ve státním pilíři důchodového systému?

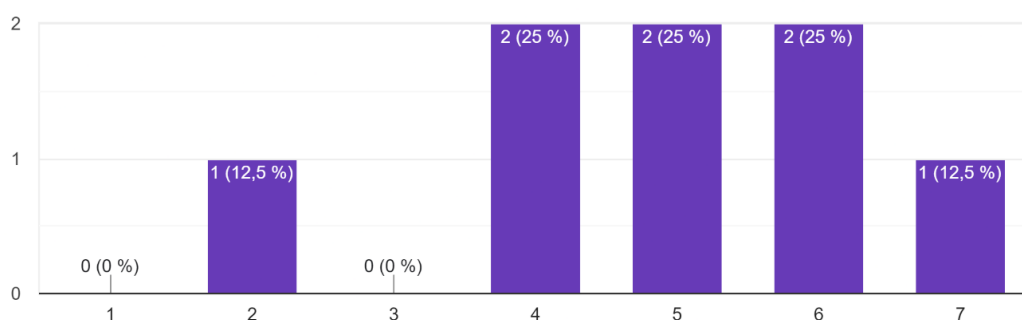
1 - systém by měl být výrazně více redistributivní

7 - systém by měl být výrazně více zásluhový

Z grafu jasně vyplývá, že dle většiny odborníků by mohl být systém více zásluhový. Jak již bylo uvedeno v popisu českého penzijního systému výše, tento systém je do velké míry solidární, což značně znevýhodňuje vysokopříjmové jedince na úkor těch s nižšími příjmy. Tento stav vede k větším rozdílům mezi předdůchodovým příjmem a důchodem právě u vysokopříjmových. Tito jedinci, i když platí suverénně největší příspěvky do sociálního systému, pak nedosahují odpovídající výše důchodu, což může mít pro jejich důchodový život neblahé následky. Na druhou stranu v Nizozemí, kde penzijní systém dosahuje podle MERCERU velmi vysoké úrovně, jsou státní penze v rámci 1. pilíře čistě solidární a vůbec se neodvíjejí od předchozích příjmů ani odvodů. Musíme však vzít v úvahu, že toto je z velké části kompenzováno druhým a třetím pilířem, které jsou stoprocentně zásluhové. Tyto pilíře jsou také kapitalizační, což se vztahovalo k druhé otázce.

Jaký je Váš názor na příjmovou redistribuci ve státním pilíři důchodového systému?

8 odpovědí

Graf 7: Odpovědi na otázku o příjmové redistribuci
Zdroj: Vlastní dotazník

Otázka druhá: Myslíte si, že zásluhová část důchodu by měla být nahrazena (alespoň částečně) kapitalizačním pilířem?

Většina dotázaných na tuto otázku reagovala pozitivně, žádný však nevěří v možnost zcela nahradit zásluhovou část prvního pilíře kapitalizačním pilířem. Kapitalizační pilíř by měl tu výhodu, že snižuje náklady na systém a lépe odolává demografickým změnám, jelikož není

průběžný a není závislý na pracujících lidech. Někteří odborníci se domnívají, že tímto kapitalizačním pilířem by mohl být současný dobrovolný třetí pilíř, ale jiní se vyjádřili i pro znovuzavedení druhého pilíře a to v jiném formátu než existoval dříve. Tento nový formát by měl mít podobu zaměstnavatelského systému, což je opět podobné systému v Nizozemí.

Otázka třetí: Byli byste pro opětovné zavedení druhého důchodového pilíře? V případě, že ano, co by měl přinést nad rámec současného třetího pilíře?

Názory na tuto otázku byly velmi rozdílné. Někteří dotázaní jej striktně odmítají kvůli přílišné náročnosti a nákladovosti. Jiní však věří, že by toto řešení přineslo užitek. Shoda mezi těmito odborníky byla opět v tom, že by měl být povinný alespoň pro mladší občany a musel by být v jiném formátu než dříve a to v již zmíněném zaměstnavatelském formátu.

Otázka čtvrtá: Jaký je Váš názor na zásluhovost důchodů OSVČ vzhledem k jejich platbám do systému důchodového pojištění (ve srovnání se zásluhovostí zaměstnanců)?

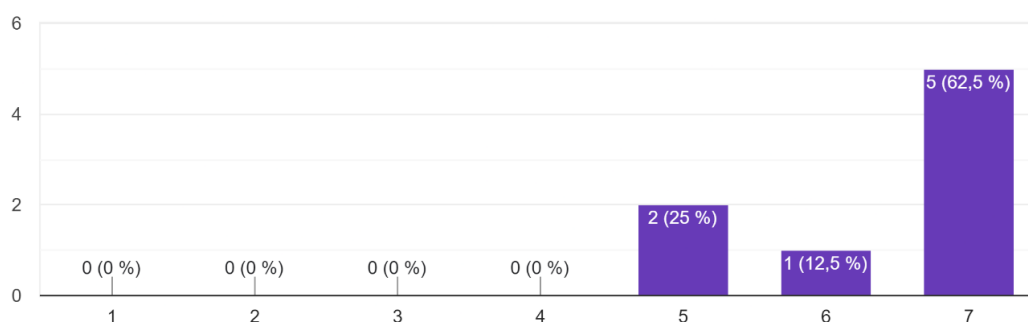
1 - systém by měl OSVČ ještě více ulevit oproti zaměstnancům (snížit sociální platby nebo zvýšit důchody)

7 - systém by měl být z pohledu OSVČ a zaměstnanců stejně zásluhový

Zajímavou vlastností českého penzijního systému je částečné zvýhodňování OSVČ oproti zaměstnancům[22]. OSVČ platí sociální pojištění v omezené míře ze sníženého základu, což vede k tomu, že do systému posílají neúměrně málo peněz. Přesto, díky solidární složce penzí, získávají poměrně slušný důchod. Odborníci se v tomto bodě shodují, že OSVČ by měly mít stejnou míru zásluhovosti jako zaměstnanci, tudíž by měly dostávat úměrně nižší důchody nebo platit vyšší odvody na sociálním pojištění.

Jaký je Váš názor na zásluhovost důchodů OSVČ vzhledem k jejich platbám do systému důchodového pojištění (ve srovnání se zásluhovostí zaměstnanců)?

8 odpovědí

Graf 8: Odpovědi na otázku o zásluhovosti OSVČ

Zdroj: Vlastní dotazník

Otázka pátá: Jaký je Váš názor na řešení důchodového věku a důchodů zaměstnanců pracovně náročných profesí?

1 - státní pilíř by měl najít zdroje a umožnit těmto zaměstnancům odejít do důchodu dříve a s neredukovaným důchodem

7 - preferenční nastavení této kategorie zaměstnanců by mělo být 100% financováno zaměstnavateli a řešeno ideálně mimo dnešní systém důchodového pojištění

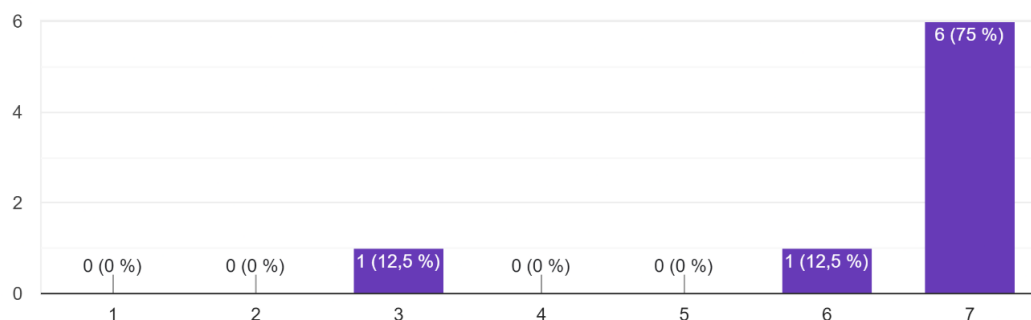
Důchody pro zaměstnance v náročných odvětvích, jako je například hornictví, jsou významným bodem, na kterém se mnozí politici neshodnou. Většina dotazovaných odborníků však měla jasno v tom, že tento problém by měl být přenesen na zaměstnavatele v těchto odvětvích a neměl by zatěžovat státní pilíř. Pokud by stát financoval předčasné důchody bez vyšších příspěvků od zaměstnavatelů, jednalo by se o nepřímou subvenci pro tyto zaměstnavatele, protože by stát částečně pokrýval jejich náklady na zaměstnance. Nejenže by to vedlo k pokřivení trhu, ale také by to znamenalo dodatečnou zátěž pro státní rozpočet.

Pokud by povinnost zajistit předčasný důchod byla převedena na zaměstnavatele, existuje možnost řešit tento problém buď skrze zaměstnavatelské důchody, nebo prostřednictvím třetího pilíře. V případě první možnosti by systém mohl být podobný tomu v Nizozemsku, kde mají některá odvětví povinnou účast ve druhém pilíři.

Otázkou však zůstává, zda by k tomuto účelu mohl sloužit i třetí pilíř. Jeho současné nastavení by nebylo efektivní pro tuto funkci a vyžadovalo by úpravy. Bylo by nezbytné zajistit, aby si DPS nebo DIP zřídili všichni zaměstnanci v náročných profesích a vyřešit problém s předčasnými a jednorázovými výběry z těchto produktů. Účastníci by mohli mít tendenci vybrat naspořené prostředky předčasně, i když s určitými sankcemi, nebo při dosažení požadovaného věku vybrat celou částku najednou. Tato možnost není státem preferována, protože naspořené prostředky často nejsou využívány ke svému primárnímu účelu – zajištění stabilního příjmu v penzi či předčasném důchodu. Stát by proto musel provést nejen parametrické úpravy třetího pilíře, ale také zajistit, aby k výběru prostředků docházelo formou anuit a nikoli jednorázově. Z těchto důvodů by mohlo znovuvytvoření druhého pilíře vypadat jako efektivnější řešení, pokud by odvody do něj byly hrazeny zaměstnavateli.

Jaký je Váš názor na řešení důchodového věku a důchodů zaměstnanců pracovně náročných profesí?

8 odpovědí

Graf 9: Odpovědi na otázku o pracovně náročných profesích
Zdroj: Vlastní dotazník

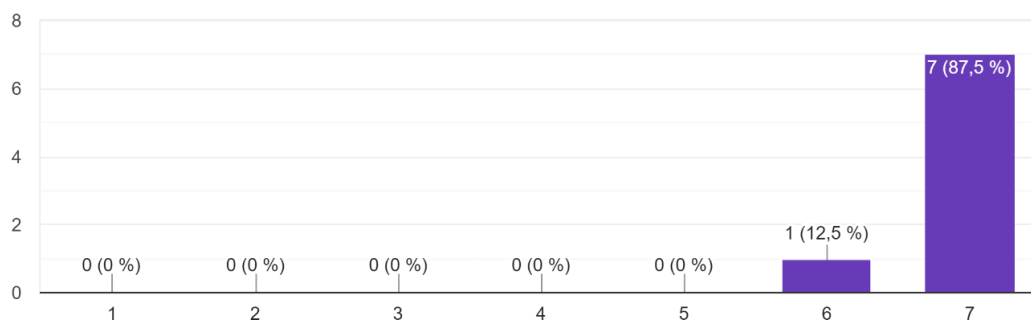
5.3 Hodnocení jednotlivých problémů

Následující otázky se zaměřily na jednotlivé problémy penzijního systému, přičemž dotázaní měli možnost hodnotit jejich závažnost na škále od nejméně po nejvíce závažné. Jednotlivé problémy, které již byly popsány v první části práce, budou nyní podrobně zhodnoceny z pohledu jejich závažnosti. Zároveň budou doplněny o případné připomínky a návrhy řešení, které odborníci během svého hodnocení zmínili.

5.3.1 Nízké výnosy (konzervativní chování penzijních fondů)

Nízké výnosy (konzervativní chování penzijních fondů)

8 odpovědí

Graf 10: Závažnost problému nízkých výnosů
Zdroj: Vlastní dotazník

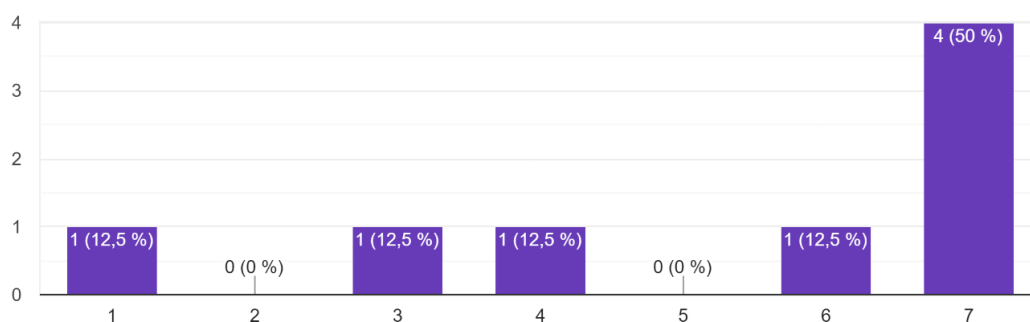
Jak již bylo popsáno v první části, tento problém se jeví jako klíčový i pro odborníky, přičemž téměř všichni na hodnotící škále zvolili nejvyšší možné číslo. Možných řešení tohoto zásadního problému je mnoho a často souvisejí s některým z dále zmíněných problémů. Nízké výnosy penzijních fondů jsou totiž spíše důsledkem kombinace několika faktorů a problémů, které je třeba analyzovat komplexně.

Jeden z oslovených odborníků navrhl vytvoření státního fondu, který by mohl teoreticky dosahovat pozitivních výsledků, pokud by byl zřízen jako nezávislá instituce, chráněná před politickým a osobním ovlivňováním zájmových skupin. Tento fond by mohl disponovat širšími možnostmi nakládání s prostředky účastníků a mohl by je například investovat do realizace veřejných projektů. Podobný návrh zazněl i od dalšího respondenta, avšak bez nutnosti existence státního fondu. Veřejné investice by podle něj nemusely přinášet jen zajímavé výnosy, ale zároveň by mohly přispět k realizaci projektů s pozitivním dopadem na život obyvatel České republiky.

Další možností, jak zvýšit výnosy penzijních fondů a zmírnit jejich konzervativní investiční chování při zachování úměrného rizika, je využití tzv. „celoživotního profilu“. Tento přístup umožňuje upravovat skladbu investičního portfolia v závislosti na věku účastníka. Mladší účastníci s dlouhým investičním horizontem by mohli investovat agresivnějšími strategiemi, které sice zahrnují vyšší míru rizika, ale také potenciál vyššího výnosu. Starší účastníci, kteří se blíží penzijnímu věku, by naopak mohli využívat konzervativnější strategie, které minimalizují riziko velkých výkyvů hodnoty jejich investic. Tímto způsobem by bylo možné v průběhu života dosáhnout optimálního zhodnocení prostředků, aniž by bylo ohroženo jejich bezpečí ve fázi před odchodem do důchodu.

5.3.2 Vysoké poplatky penzijních fondů

Vysoké poplatky penzijních fondů
8 odpovědí

Graf 11: Závažnost problému nízkých výnosů
Zdroj: Vlastní dotazník

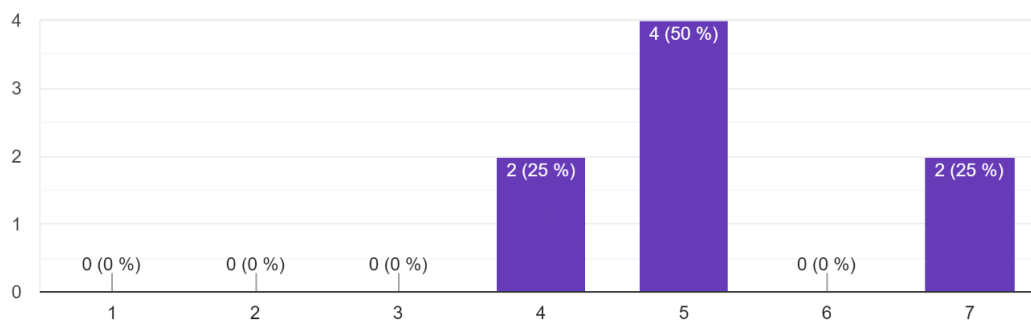
Vysoké poplatky považuje většina oslovených odborníků za významný problém. Jako jedno z možných řešení navrhuji vytvoření státního fondu, který by neměl motivaci k vybírání vysokých poplatků. Další navrhovanou cestou je zvýšení konkurence mezi penzijními společnostmi, což by mohlo vést k přirozenému snižování poplatků. Poplatky by bylo možné snížit také prostřednictvím parametrických úprav třetího pilíře, tedy přímou státní regulací. Vzhledem k tomu, že většina současných fondů účtuje poplatky na úrovni maximálních státem povolených sazeb, mohla by regulace ze strany státu jednoduše snížit toto maximum a tím i aktuální výši poplatků. Národní rozpočtová rada vlády považuje za úměrné poplatky ve výši 0,2 % z objemu spravovaných prostředků pro konzervativní a transformované fondy a 0,5–0,75 % pro fondy vyvážené a dynamické. To je zhruba polovina současných poplatků v případě DPS a v případě transformovaných fondů dokonce méně než čtvrtina. Takové snížení by vedlo ke zvýšení nízkých výnosů, což, jak již bylo zmíněno, představuje nejzávažnější problém třetího pilíře.

U nově vznikajících fondů v rámci DIP dosud nejsou stanoveny maximální možné poplatky, což poskytovatelům společností dává značnou míru svobody. Přesto některé společnosti nabízející DIP drží poplatky výrazně níže než ty u DPS a to i bez regulace. Zazněl však názor jednoho z odborníků, že maximální poplatky by měly být stanoveny i pro DIP.

5.3.3 Způsob nastavení státní podpory

Způsob nastavení státní podpory (příspěvků k úložce a daňových úlev)

8 odpovědí

Graf 12: Závažnost problému nastavení státní podpory

Zdroj: Vlastní dotazník

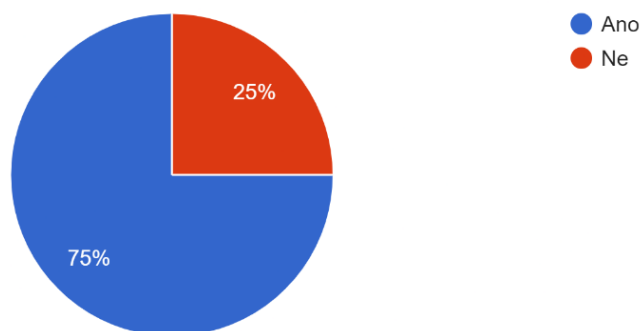
Další věc, která je dle odpovědí odborníků považována za problém, je nastavení státní podpory. Stát v současné době podporuje v rámci třetího pilíře několik produktů – staré fondy penzijního připojištění, DPS i nový DIP formou daňových úlev. Jako diskutovaný problém byla již v první části práce označena podpora transformovaných fondů. K jejímu zrušení se přiklání i někteří z oslovených odborníků. Dále by vyžadovali, aby státní podpora byla cíleně směřována spíše na mladší účastníky. Objevil se také návrh na jednorázové vyplacení státní podpory pro účastníky mladší 40 let. Toto opatření by mohlo vést k řešení dalšího problému – nízké účasti mladých ve třetím pilíři. Nevýhodou tohoto řešení by však mohlo být odrazení

účastníků od dalších pravidelných vkladů. Dopady tohoto plánu jsou tedy diskutabilní a vyžadovaly by hlubší analýzu.

K tomuto problému se vztahovaly také doprovodné otázky, které měly za cíl upřesnit, jak by měla státní podpora podle odborníků ideálně vypadat.

Otázka první: Má stát aktivně podporovat investiční spoření lidí v rámci systému DPS?

Má stát aktivně podporovat investiční spoření lidí v rámci systému DPS?
8 odpovědí

Graf 13: Odpovědi na otázku zdali by měl stát podporovat DPS
Zdroj: Vlastní dotazník

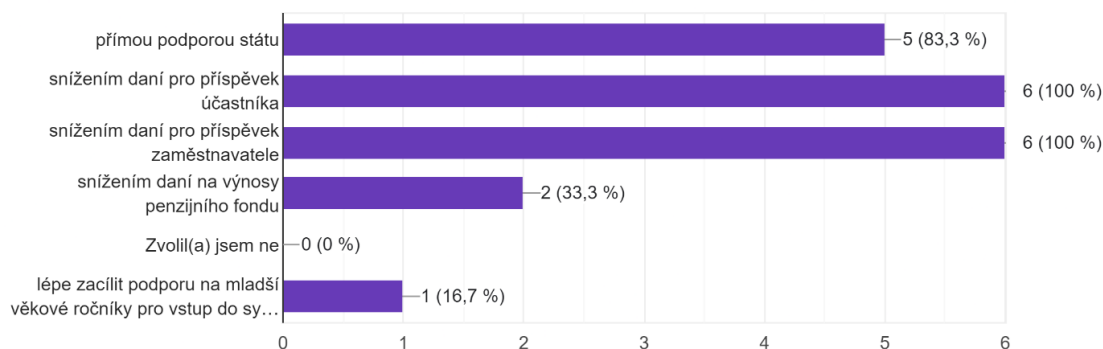
Většina oslovených se k této otázce vyjadřuje pozitivně a věří, že státní podpora je prospěšná. Někteří odborníci se však vyslovili proti a to s odůvodněním její neefektivity. Státní příspěvky a daňové úlevy nejsou v určitém procentu případů využity ke svému účelu. Tento fakt je patrný při pohledu na příjmy penzistů, které jsou z 96 % tvořeny státními důchody, zatímco pouze 4 % tvoří soukromé úspory. Otázkou tak zůstává, jaký podíl v těchto úsporách skutečně představuje třetí pilíř. Navzdory tomuto poměru stát přispívá na třetí pilíř přibližně 10 miliard korun ročně. Tento nepoměr vzbuzuje pochybnosti o efektivitě vynakládání těchto prostředků a naznačuje potřebu revize současného systému státní podpory.

Otázka druhá: Pokud jste v předchozí otázce zvolili ano, jak by měl stát aktivně podporovat lidi ve spoření na stáří?

Dle odpovědí odborníků můžeme vidět, že nejefektivnější formou podpory jsou daňové úlevy a to jak pro příspěvky účastníků, tak pro příspěvky zaměstnavatelů. Tento přístup je rovněž používán v již zmíněných zemích, jako jsou Nizozemsko a Švédsko, kde se osvědčil jako účinný nástroj pro motivaci k dlouhodobému spoření na penzi. Přímá podpora ve formě státních příspěvků je však stále považována většinou odborníků za dobrý způsob, jak motivovat účastníky k pravidelným vkladům. Na druhou stranu, snížení daní placených z výnosů fondů není obecně vnímáno jako efektivní metoda podpory. Jeden z odborníků také zdůraznil důležitost lepšího zacílení státní podpory na mladší účastníky, což již bylo zmíněno dříve. Tato strategie by mohla nejen zvýšit účast mladších lidí ve třetím pilíři, ale také dlouhodobě posílit stabilitu celého systému.

Pokud jste v předchozí otázce zvolili ano, jak by měl stát aktivně podporovat lidi ve spoření na stáří?
(možno zaškrtnout více odpovědí)

6 odpovědí

Graf 14: Odpovědi na otázku jak by měl stát podporovat DPS
Zdroj: Vlastní dotazník

Otázka třetí: Je systém podpory státu v rámci DPS adekvátní z pohledu objemu?

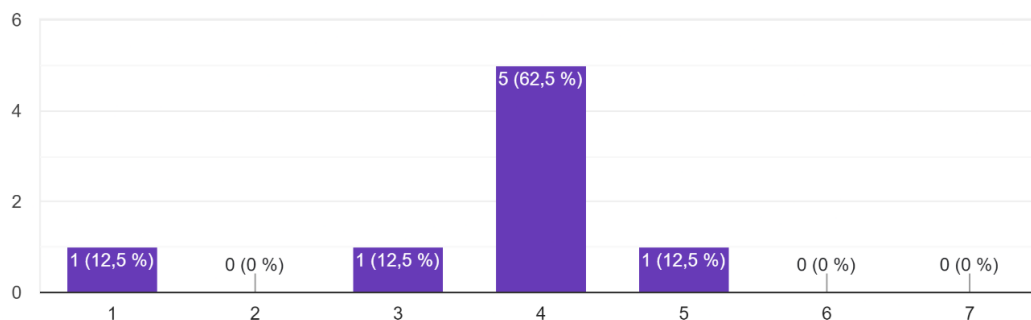
1 - podpora by měla být výrazně snížena

7 - podpora by měla být výrazně zvýšena

Zde panovala ve většině shoda, že výše státní podpory je adekvátní.

Je systém podpory státu v rámci DPS (viz předchozí otázka) adekvátní z pohledu objemu?

8 odpovědí

Graf 15: Odpovědi na otázku zdali je výše podpory adekvátní
Zdroj: Vlastní dotazník

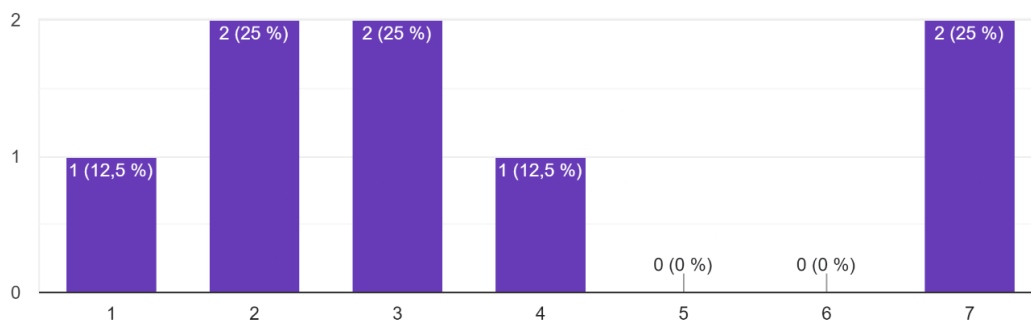
Otázka čtvrtá: Je systém podpory státu v rámci DPS adekvátní z pohledu cílenosti?

1 – podpora by měla být více cílena na nízkopříjmové

7 - podpora by měla být cílena neutrálně z pohledu příjmu účastníka

Je systém podpory státu v rámci DPS (viz předchozí otázka) adekvátní z pohledu cílenosti?

8 odpovědí

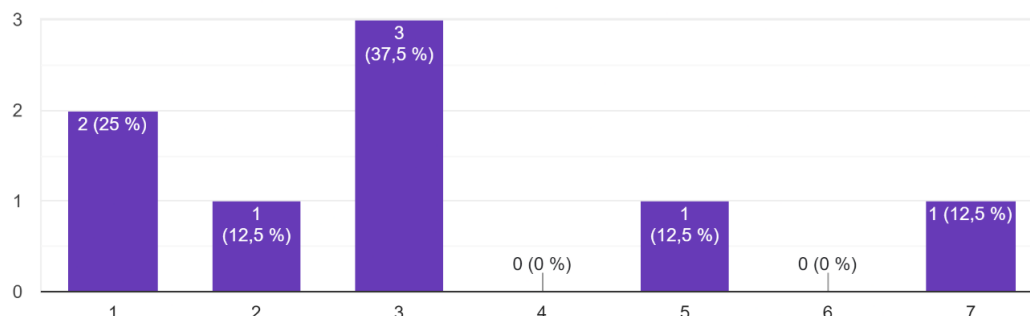
Graf 16: Odpovědi na otázku zdali je výše podpory adekvátní
Zdroj: Vlastní dotazník

V této otázce se většina odborníků vyjádřila pro podporu nízkopříjmových účastníků, tedy pro vyšší podporu nižších příspěvků. Jak již bylo popsáno v první části práce, určitá část populace nemá dostatek prostředků na vysoké úložky a tudíž často nedosáhne na maximální státní podporu, což je demotivuje k pravidelnému spoření. Lepší zacílení podpory na nízkopříjmové skupiny by mohlo vést k potenciálně vyšší účasti v těchto produktech a ke zvýšení jejich finančního zabezpečení ve stáří. Nevýhodou tohoto přístupu by však mohla být nízká motivace k vkládání vyšších částek, jelikož by byl příspěvek procentuálně nejvyšší u minimálních úložek. Alternativním přístupem by tedy mohlo být zachování současného systému, kdy je ke všem příspěvkům přidělován stejný poměr podpory, nebo dokonce zavedení systému, ve kterém by se procentuální podpora zvyšovala s rostoucí výší příspěvku. Tento model by mohl účinně motivovat účastníky k pravidelným a vyšším úložkám. Pro necílené nastavení státní podpory se vyjádřili dva respondenti, kteří nepovažují zacílení na nízkopříjmové účastníky za efektivní řešení.

5.3.4 Výše a podíl příspěvků zaměstnavatele

Výše příspěvků zaměstnavatele

8 odpovědí

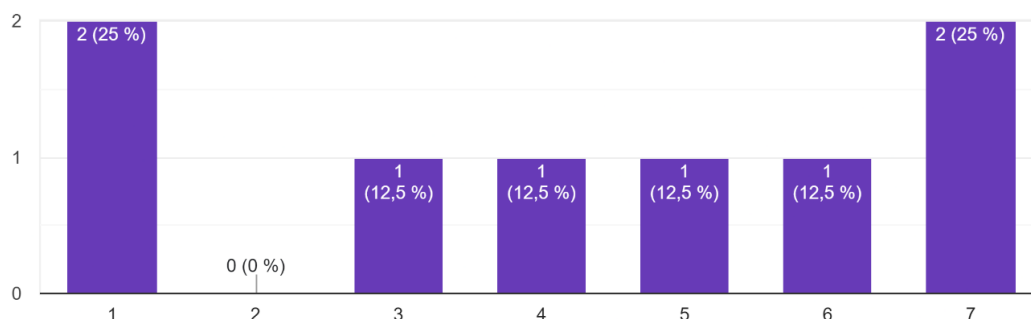
Graf 17: Závažnost problému výše příspěvku zaměstnavatele

Zdroj: Vlastní dotazník

Výsledky hodnocení problémů spojených s příspěvkem zaměstnavatelů byly rozporuplné. Většina odborníků považuje výši příspěvků za adekvátní, avšak odpovědi na otázku, zda je podíl příspěvků zaměstnavatelů adekvátní, byly značně rozdílné. Tento rozdíl může být způsoben nejednoznačností formulace otázky, což činí závěry těžko využitelné. Odborníci se však v otevřených otázkách vyjádřili k problematice příspěvků zaměstnavatelů a navrhli určité úpravy. Jeden z oslovených odborníků navrhuje zvýhodnění příspěvků zaměstnavatelů pro zaměstnance do 40 let věku. Tento přístup by měl za cíl motivovat mladší pracovníky k účasti v penzijních produktech. Další návrh se týká zákazu předčasného výběru příspěvků zaměstnavatele před 60. rokem života. Tento krok by měl pomoci vyřešit problém s předčasnými výběry příspěvků, které jsou často prováděny bez dodatečného odvedení sociálního a zdravotního pojištění, což představuje další zátěž pro státní rozpočet.

Podíl příspěvků zaměstnavatele

8 odpovědí

Graf 18: Závažnost problému podílu příspěvku zaměstnavatele

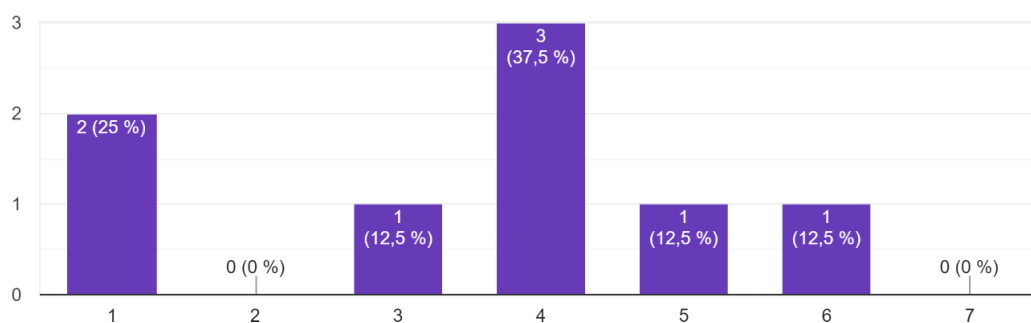
Zdroj: Vlastní dotazník

5.3.5 Neexistence kvalitního srovnání výkonnosti a nákladů jednotlivých fondů

Tento problém byl odborníky považován za nepříliš významný a v otevřených otázkách se mu ve většině vůbec nevěnovali. Ovšem je nutné podotknout, že v zahraničí, konkrétně v Nizozemí i Švédsku, existuje seznam jednotlivých fondů, který obsahuje jejich popis a například historické výnosy zanesené do grafů. V seznamu je poměrně jednoduché nalézt podstatné informace. V ČR takový seznam chybí a existují pouze omezenější formy srovnání.

Neexistence kvalitního benchmarku z pohledu účastníka jednotlivých fondů.

8 odpovědí

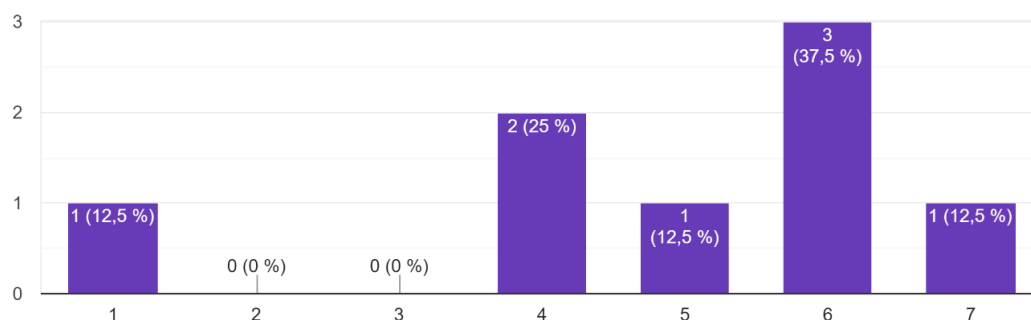
Graf 19: Závažnost problému neexistence jednoduchého srovnání

Zdroj: Vlastní dotazník

5.3.6 Nízká konkurence mezi penzijními fondy

Nízká konkurence mezi penzijními fondy

8 odpovědí

Graf 20: Závažnost problému nízké konkurence

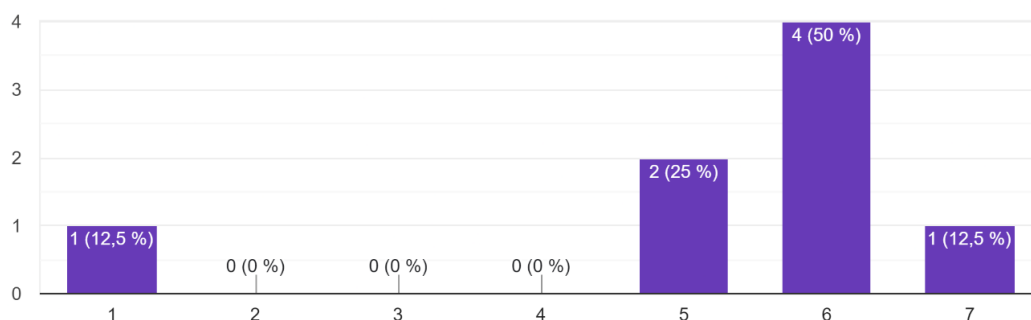
Zdroj: Vlastní dotazník

Existence pouze 9 společností a 44 fondů sebou nese, jak již bylo dříve zmíněno, negativa spojená s nedostatečnou konkurencí. Na tom se shodují ve většině i odborníci. Konkurenci navrhuji řešit například založením státního nízkonákladového fondu jak již bylo řečeno v zhodnocení výsledků na problém nízkých výnosů. Dále navrhuji usnadnění individuálního investování v zahraničí, což by mohlo potenciálně vést k větší konkurenci v odvětví, jelikož by bylo nutné konkurovat nejen ostatním penzijním společnostem, ale mnohem více investičním společnostem, které by nabízely odlišné typy produktů avšak se stejným cílem – zhodnocením prostředků účastníka. To by teoreticky mohlo vést penzijní společnosti k více konkurenčnímu chování, aby obstály na trhu a potenciálně by to vedlo k poklesu poplatků a růstu výnosů. To, zdali by k tomuto došlo, však velmi záleží na tom, jak by takové usnadnění vypadalo. V rámci hodnocení zahraničních penzijních systémů bylo též zmíněno, že v těchto zemích existuje mnohem více fondů než u nás. V Nizozemsku jich je víc než třikrát tolik a ve Švédsku takřka desetkrát tolik než v ČR. Jejich fondy dosahují mnohem lepších výnosů a za ně požadují mnohem nižší poplatky.

5.3.7 Nízká poptávka mladších lidí

Ohledně nízké účasti mladých ve třetím pilíři panovala mezi odborníky jasná shoda. Považuji tento problém za zásadní a i v otevřených otázkách na něj několikrát poukazovali. V nich také zmínili některé návrhy, které by dle nich mohly vést k mitigaci tohoto problému. Všechny tyto připomínky již však byly popsány u jiných problémů, kterých se též týkaly. Byly to návrhy na zvýhodnění příspěvků zaměstnavatele pro účastníky do 40 let a také návrh na vyplacení pouze jednorázového příspěvku pro účastníky pod 40 let.

Malá poptávka po DPS mezi mladšími lidmi
8 odpovědí

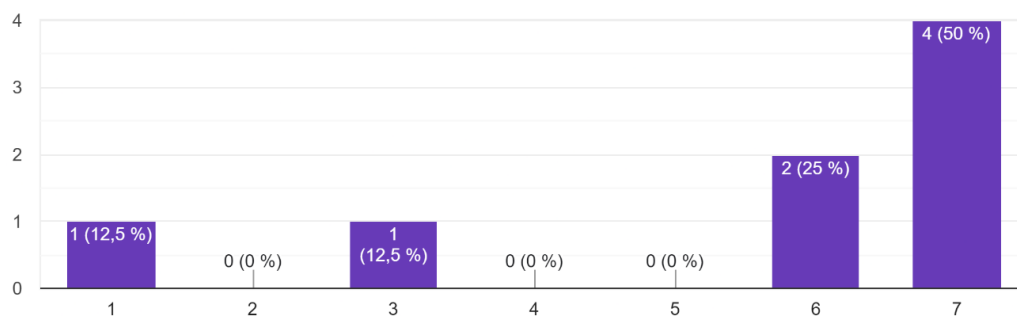
Graf 21: Závažnost problému nízké účasti mladších lidí
Zdroj: Vlastní dotazník

5.3.8 Vysoká účast v transformovaných fonděch

Vysoká účast v transformovaných fonděch byla za velký neduh systému zmiňována mnohokrát v různých vládních dokumentech i v médiích. To, že je to problém nezanedbatelný, potvrzují i odpovědi z dotazníku. Mezi návrhy na snížení této vysoké účasti byl návrh na zastavení státní podpory transformovaných fondů, což by motivovalo lidi k přesunu do novějšího DPS. Tento návrh se objevoval i ve zmíněných dokumentech, které se snažily mitigovat negativa spojená s transformovanými fondy. Dalším návrhem bylo nabídnout současným účastníkům, aby garanci nezáporného zhodnocení, kterou v rámci transformovaných fondů mají, vyměnili za novou garanci a to nezáporného zisku při dosažení věku 60 let. To by umožnilo fondům využít mnohem více druhů aktiv, která jsou sice rizikovější a volatilnější, ale nabízí mnohem lepší výnos než státní dluhopisy či hotovost, jež jsou nyní hlavní částí portfolia transformovaných fondů.

Vysoký počet občanů, kteří stále spoří v rámci penzijního připojištění (resp. v rámci "transformovaných fondů" DPS)

8 odpovědí

Graf 22: Závažnost problému vysoké účasti v transformovaných fonděch
Zdroj: Vlastní dotazník

6 TVORBA WEBU

V rámci svého studia a analýzy problémů penzijních produktů v ČR jsem vybral některé, které by šly částečně mitigovat vytvořením kvalitního informačního zdroje pro běžné občany. Z toho důvodu byla vytvořena webová stránka PenzijkoJednoduse.cz, která si dává za cíl nabídnout návštěvníkům kvalitní srovnání všech penzijních fondů a několik kalkulaček, které slouží k modelování různých situací, do kterých se jedinec může dostat. Dále stránka obsahuje informace o tom jak maximalizovat benefity plynoucí z účasti v penzijních produktech.

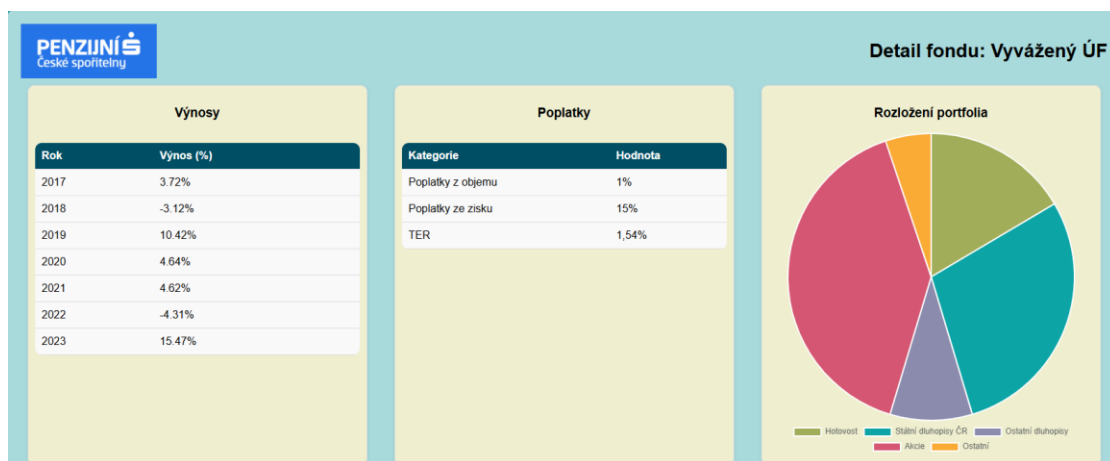
Prvním problémem, jehož vliv je možné skrze tento web omezit, je problém nízké transparentnosti. Asociace penzijních společností ČR dnes sice nabízí podrobné statistiky historické výnosnosti, rozložení aktiv fondů, počtu účastníků atd., avšak tyto informace jsou běžným lidem podávány velmi nepřehledným způsobem. Tabulky, které obsahují tisíce buněk, jsem proto převedl do mnohem jednoduššího zpracování a data vizualizoval pomocí jednoduše čitelných grafů.

Druhým problémem, na který web cílí, je vysoká účast účastníků DPS v transformovaných fondech. Web se snaží poukazovat na nedostatky a nevýhody spoření ve starém penzijním připojištění a motivovat jejich účastníky k přechodu do některého z účastnických fondů DPS. Pokud se podaří účastníka přesvědčit ke změně fondu, může to mít výrazný vliv na (finanční) kvalitu jeho důchodového života.

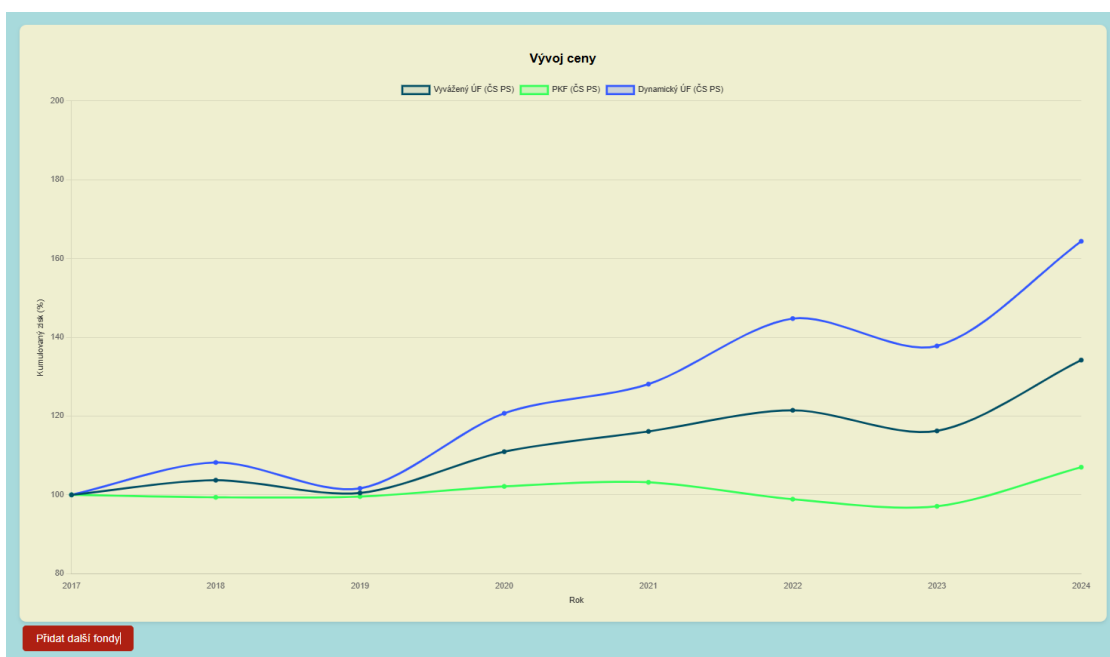
Třetí problém, který se web pokouší pokrýt, je nízká účast mladších osob v produktech spoření na stáří. Není přímo cílem přimět mladší občany ke vstupu do systému DPS, jelikož to v jejich případě nemusí být optimální rozhodnutí. Je tomu tak z důvodu nízkých výnosů a vysokých poplatků, které v dlouhém časovém horizontu mají vliv na nižší efektivitu. Místo toho je cílem tuto skupinu motivovat k individuálnímu zajištění na stáří skrze jiné dlouhodobé produkty. Pro mladší účastníky může být např. DIP mnohem lepší volbou než DPS, i přes to, že se na něj nevztahují státní příspěvky. Je tomu tak právě z důvodu obecně nižších poplatků a též vyšších výnosů, což se projeví zejména v delším časovém horizontu.

Dále se web snaží zvýšit obecnou informovanost občanů o produktech zajištění ve stáří. Větší informovanost může vést k efektivnějšímu chování účastníků. Někteří účastníci např. nemění své úložky po reformě, která zvyšuje hranici potřebnou k získání státní podpory a tudíž jim nárok na ní zaniká. V případě, že by účastníci byli dobře informováni o této změně a zvýšili své úložky, dosáhli by znovu na státní podporu. Dále neinformovaní účastníci nemusí využívat benefity zaměstnavatelů a tak přichází o štedrý příspěvek zaměstnavatele, což má znovu zásadní vliv na jejich budoucí životní úroveň.

Web je nyní stále ve stádiu vývoje a plánuji ho dále vylepšovat. Některé funkce nejsou ještě plně funkční, ale základní nástroje jsou již implementovány. Níže se nachází některé ilustrační obrázky z webu na kterých lze vidět některé z nástrojů.

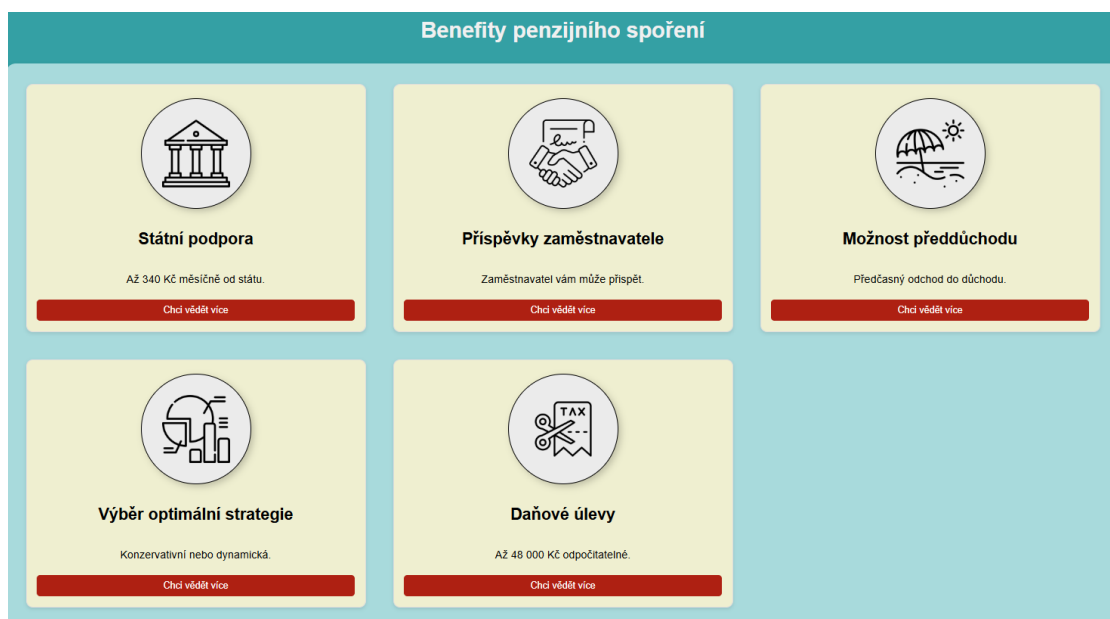
Obr 1: Detail penzijního fondu – výnosy, poplatky, rozložení aktiv
Zdroj: penzijkojednoduse.cz [34]

Obr 2: Detail penzijního fondu – vývoj hodnoty fondu v porovnání
Zdroj: penzijkojednoduse.cz [34]

Obr 3: Nabídka kalkulaček
Zdroj: penzijkojednoduse.cz [34]

Obr 4: Benefity penzijního spoření
Zdroj: penzijkojednoduse.cz [34]

7 ZÁVĚR

Domnívám se, že má práce naplnila cíle, které jsem si v úvodu stanovil. V rámci teoretické části byly nejzávažnější problémy odhaleny díky dříve publikovaným akademickým i neakademickým článkům. Z poznatků získaných v této části jsem mohl vytvořit dotazník, který byl následně rozeslán 52 odborníkům na český důchodový systém. Částečným neúspěchem byla nízká odezva na mou žádost vyplnit dotazník, kdy mi odepsalo jen 8 odborníků. Avšak i přes tento dílčí neúspěch jsem v jejich odpovědích objevil mnoho užitečných poznatků, které se často u těchto 8 odborníků opakovaly. Domnívám se proto, že zvýšení míry návratnosti dotazníku by nevedlo k zásadně odlišným zjištěním. Výsledky dotazníků byly aplikovány ve zbytku práce. Druhá část práce se tak věnovala zpracování jejich odpovědí a vyvození závěrů. Za země s nejlepším penzijním systémem považují odborníci Nizozemí a Švédsko a z těchto zemí by si ČR mohla brát příklad v budoucích penzijních reformách. Dále odborníci navrhovali svá řešení vybraných problémů. Tyto návrhy jsem pak po většinu druhé části analyzoval. Za největší problémy označili nízké výnosy, vysoké poplatky, účast lidí v transformovaných fondech a nízkou účast mladých občanů. Jako reakce na tyto problémy vznikl web PenzijkoJednoduse.cz, který může mít pozitivní dopady na účastníky 3. pilíře díky zvýšení informovanosti o této problematice. Krom toho web nabízí nástroje k porovnávání jednotlivých fondů a dále pak několik kalkulaček na modelaci některých situací.

8 POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ASOCIACE PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ ČR. Čtvrtletní statistiky. Online. Dostupné z: <https://apscr.cz/statistiky>. [cit. 2025-01-20].
- [2] ASOCIACE PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ ČR. Pro zaměstnavatele. Online. Dostupné z: <https://apscr.cz/pro-zamestnavatele>. [cit. 2025-01-20].
- [3] ASOCIACE PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ ČR. Vývoj průměrného měsíčního příspěvku účastníka a zaměstnavatele v letech 1995 – 3Q 2024 v PP (v Kč). Online. 2024. Dostupné z: <https://data.apscr.cz/statistiky/Prispevek-ucastnika-a-zamestnavatele-pp-3Q-2024.pdf>. [cit. 2025-01-20].
- [4] ASOCIACE PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ ČR. Vývoj průměrného měsíčního příspěvku účastníka a zaměstnavatele v letech 2013 – 3Q 2024 v DPS (v Kč). Online. 2024. Dostupné z: <https://data.apscr.cz/statistiky/Prispevek-ucastnika-a-zamestnavatele-DPS-3Q-2024.pdf>. [cit. 2025-01-20].
- [5] ASOCIACE PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ ČR. Transformované fondy - 3. čtvrtletí 2024. Online. Dostupné z: https://data.apscr.cz/2024/Q3/TRANSFORMOVANE_FONDY_3Q_2024.pdf. [cit. 2025-01-20].
- [6] ASOCIACE PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ ČR. Účastnické fondy - 3. čtvrtletí 2024. Online. Dostupné z: https://data.apscr.cz/2024/Q3/UCASTNICKE_FONDY_3Q_2024.pdf. [cit. 2025-01-20].
- [7] CPB NETHERLANDS BUREAU FOR ECONOMIC POLICY ANALYSIS. 2024 Ageing Report The Netherlands - Country Fiche. Online. 2023. Dostupné z: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/610eea99-d6a4-4f2b-8d00-6fe0467c3b37_en?filename=2024-ageing-report-country-fiche-Netherlands.pdf. [cit. 2024-12-18]
- [8] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. Seznam penzijních fondů. Online. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/seznamy-instituci-pro-potreby-menove-a-financni-statistiky/seznam-pf/index.html. [cit. 2024-12-31]
- [9] ČESKO. Důvodová zpráva k zákonu č. 417/2024 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: . 2024, částka 417, číslo 417.
- [10] ČESKO. Zákon č. 155/1995 Sb. §15: Zákon o důchodovém pojištění. In: *Sbírka zákonů*. 1995, částka 41, číslo 155.
- [11] ČESKO. Zákon č. 155/1995 Sb. §29: Zákon o důchodovém pojištění. In: *Sbírka zákonů*. 1995, částka 41, číslo 155.
- [12] ČESKO. Zákon č. 155/1995 Sb. §31: Zákon o důchodovém pojištění. In: *Sbírka zákonů*. 1995, částka 41, číslo 155.
- [13] ČESKO. Zákon č. 155/1995 Sb. §32: Zákon o důchodovém pojištění. In: *Sbírka zákonů*. 1995, částka 41, číslo 155.
- [14] ČESKO. Zákon č. 155/1995 Sb. §33: Zákon o důchodovém pojištění. In: *Sbírka zákonů*. 1995, částka 41, číslo 155.
- [15] ČESKO. Zákon č. 155/1995 Sb. §34: Zákon o důchodovém pojištění. In: *Sbírka zákonů*. 1995, částka 41, číslo 155.
- [16] ČESKO. Zákon č. 155/1995 Sb. §37c: Zákon o důchodovém pojištění. In: *Sbírka zákonů*. 1995, částka 41, číslo 155.
- [17] ČESKO. Zákon č. 376/2015 Sb. Zákon o ukončení důchodového spoření. In: *Sbírka zákonů*. 2015, částka 161, číslo 376
- [18] ČESKO. Zákon č. 417/2024 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Sbírka zákonů*. 2024, 2024, částka 417, číslo 417.
- [19] ČESKO. Zákon č. 427/2011 Sb. § 14 Zákon o doplňkovém penzijním spoření. In: *Sbírka zákonů*. 2011, 2011, částka 149, číslo 427.

- [20]ČESKO. Zákon č. 427/2011 Sb. § 25 Zákon o doplňkovém penzijním spoření. In: *Sbírka zákonů*. 2011. 2011, částka 149, číslo 427.
- [21]DE NEDERLANDSCHE BANK. Register van pensioenfondsen. Online. Dostupné z: <https://www.dnb.nl/openbaar-register/register-van-pensioenfondsen/?p=1&l=10&rc=UFdQTKY>. [cit. 2024-12-31]
- [22]GRANT THORNTON. GT verdict: Kdo je zvýhodněn aneb OSVČ vs. zaměstnanci. Online. 2025. Dostupné z: <https://www.grantthornton.cz/clanek/osvc-vs-zamestnanci-aneb-kdo-je-zvyhodnen/>. [cit. 2025-01-30].
- [23]HLAVÁČEK, Michal. Poplatky českých penzijních společností ve vztahu k jejich investiční strategii [online]. 2023 [cit. 2024-01-24]. Dostupné z: <https://www.rozpoctovarada.cz/ke-stazeni/poplatky-ceskych-penzijnich-spolecnosti-ve-vztahu-k-jejich-investicni-strategii/>
- [24]IDNES.CZ. Příspěvek na penzijo je oblíbeným benefitem. Dává ho stále více firem. Online. 2021. Dostupné z: https://www.idnes.cz/finance/prace-a-podnikani/penzijni-sporeni-penze-ducod-prispevek-zamestnavatel.A211202_114926_podnikani_daja. [cit. 2025-01-20].
- [25]MÉDIUM.CZ. Velký přehled poplatků penzijních fondů. Rozdíl je v bonusech. Online. 2024. Dostupné z: <https://medium.seznam.cz/clanek/vidlakovy-penize-velky-prehled-poplatku-penzijnich-fondu-rozdil-je-v-bonusech-67464>. [cit. 2025-01-20].
- [26]MERCER. Mercer CFA Institute Global Pension Index 2024. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercer-cfa-global-pension-index/>. [cit. 2024-12-09]
- [27]MINISTERSTVO FINANČÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Penzijní společnosti [online]. [cit. 2024-01-22]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/financni-trh/soukrome-penzijni-systemy/iii-pilir-doplnekove-penzijni-sporeni-a-p/penzijni-spolecnosti>
- [28]MINISTERSTVO FINANČÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Základní ukazatele vývoje penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření k 30.9.2024. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/financni-trh/soukrome-penzijni-systemy/iii-pilir-doplnekove-penzijni-sporeni-a-p/vyvoj-penzijniho-pripojisteni/2024/zakladni-ukazatele-vyvoje-penzijniho-pripojisteni-57868>. [cit. 2025-01-20].
- [29]MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Obecná informace k zákonu o důchodovém pojištění [online]. [cit. 2024-01-22]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/obecna-informace-k-zakonu-o-ducodovem-pojisteni>
- [30]MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Základní informace o III. pilíři - Shrnutí. Online. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/968647/Treti_pilir_uvodni_pilir_-_podklady.pdf. [cit. 2025-01-20].
- [31]PENIZE.CZ. Penzijní systém ve Švédsku. Online. Peníze.cz. 2001. Dostupné z: <https://www.penize.cz/investice/14572-penzijni-system-ve-svedsku>. [cit. 2024-12-30].
- [32]PENSIOEN FEDERATIE. Administrative costs. Online. Dostupné z: <https://www.pensioenfederatie.nl/website/administrative-costs>. [cit. 2024-12-30]
- [33]PENSIONS MYNDIGHETEN. Sök och jämför fonder. Online. Dostupné z: <https://www.pensionsmyndigheten.se/service/fondtorg/sok>. [cit. 2024-12-31]
- [34]PENZIJKOJEDNODUSE.CZ. Online. 2025. Dostupné z: <https://penzijkojednoduse.cz/>. [cit. 2025-01-30].
- [35]REGERINGSKANSLIET. The Swedish pension system and pension projections until 2070. Online. 2020. Dostupné z: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2021-05/se_-_ar_2021_final_pension_fiche.pdf. [cit. 2024-12-30].
- [36]THALER, Richard H. a SUNSTEIN, Cass R. Kapitola 9: Privatizace sociálního systému zabezpečení formou švédského stolu. In: *Nudge (šťouch)*. Kniha Zlín, 2010, s. 161-173. ISBN 978-80-87162-66-8.
- [37]THALER, Richard H. a SUNSTEIN, Cass R. Kapitola 9: Privatizace sociálního systému zabezpečení formou švédského stolu, Tabulka 9.1. Porovnání výchozího fondu a průměrného aktivně vybraného portfolia. In: *Nudge (šťouch)*. Kniha Zlín, 2010, s. 166. ISBN 978-80-87162-66-8

9 SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ

Tab. 1:	Tabulka 1: Srovnání TER u penzijních fondů.....	15
Graf 1:	Vztah výnosu a struktury portfolia penzijních fondů.....	11
Graf 2:	Struktura portfolií penzijních fondů	12
Graf 3:	Kumulované zhodnocení penzijních fondů	13
Graf 4:	Rozdíl ve výši zaplacených poplatků ze zisku v čase dle jejich nastavení	14
Graf 5:	Účastníci 3. pilíře dle věku	17
Graf 6:	Výsledky dotazníku na otázky týkající se zahraničních penzijních systémů	19
Graf 7:	Odpovědi na otázku o příjmové redistribuci	22
Graf 8:	Odpovědi na otázku o zásluhovosti OSVČ	23
Graf 9:	Odpovědi na otázku o pracovně náročných profesích.....	25
Graf 10:	Závažnost problému nízkých výnosů	25
Graf 11:	Závažnost problému nízkých výnosů	26
Graf 12:	Závažnost problému nastavení státní podpory	27
Graf 13:	Odpovědi na otázku zdali by měl stát podporovat DPS	28
Graf 14:	Odpovědi na otázku jak by měl stát podporovat DPS.....	29
Graf 15:	Odpovědi na otázku zdali je výše podpory adekvátní.....	29
Graf 16:	Odpovědi na otázku zdali je výše podpory adekvátní	30
Graf 17:	Závažnost problému výše příspěvku zaměstnavatele.....	31
Graf 18:	Závažnost problému podílu příspěvku zaměstnavatele.....	31
Graf 19:	Závažnost problému neexistence jednoduchého srovnání	32
Graf 20:	Závažnost problému nízké konkurence	32
Graf 21:	Závažnost problému nízké účasti mladších lidí.....	33
Graf 22:	Závažnost problému vysoké účasti v transformovaných fondech.....	34
Obr 1:	Detail penzijního fondu – výnosy, poplatky, rozložení aktiv	36
Obr 2:	Detail penzijního fondu – vývoj hodnoty fondu v porovnání	36
Obr 3:	Nabídka kalkulaček.....	37
Obr 4:	Benefity penzijního spoření	37

10 PŘÍLOHA 1: SEZNAM OSLOVENÝCH ODBORNÍKŮ

Ing. Jan Bauer	Ing. Radka Maxová
Ing. Vladimír Bezděk, M.A.	Ing. Petr Musil, Ph.D.
Ing. Marie Bílková	prof. Ing. Danuše Nerudová, Ph.D.
Radim Boháček, Ph.D.	prof. Ing. Jan Pavel, Ph.D.
doc. Mgr. Radka Dudová, Ph.D.	Ing. Filip Pertold, Ph.D.
Mgr. Barbara Hanousek Eckhardová	Ing. Michal Pícl
Bc. Petr Gola	prof. PhDr. Martin Potůček, CSc., MSc.
Ing. Mojmír Hampl, MSc., Ph.D.	Ing. Jiří Rusnok
Ing. Martin Holub, Ph.D.	Petr Salák Ing.
Ing. Helena Horská, Ph.D.	JUDr. Vít Samek
PhDr. Ing. Mgr. Jan Hrnčíř, MBA, LL.M.	JUDr. Alena Schillerová, Ph.D.
doc. Ing. Robert Jahoda, Ph.D.	Ing. Miroslav Singer, Ph.D.
prof. Petr Janský, Ph.D.	Mgr. Bc. Roman Sklenák
Mgr. Šárka Jelínková	Ing. et Ing. Jan Skopeček, Ph.D.
Mgr. Kateřina Jirková	Mgr. Michal Skořepa, Ph.D.
Ing. Marian Jurečka	Ing. Zbyněk Stanjura
prof. JUDr. Vilém Kahoun, Ph.D.	Mgr. Ing. Dominik Stroukal, Ph.D.
Ing. Miroslav Kalousek	Ing. Jiří Šatava, M.A.
Ing. Pavel Kohout	Ing. Jan Škorpík
prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc.	PhDr. Vladimír Špidla
Ing. Jan Kubíček, Ph.D.	Mgr. Martin Štěpánek
Ing. Pavel Kysilka, CSc.	Mgr. Radka Štiková
Ing. Tomáš Machanec, MBA	doc. Ing. Zdeněk Tůma, CSc.
Dipl.-Pol. Jana Maláčová, MSc.	prof. Ing. Jaroslav Vostatek, CSc.
Mgr. David Marek, Ph.D.	RNDr. Miloš Vystrčil
Ing. Tomáš Martínek	Mgr. Ing. Martin Zelený, Ph.D.